

ЖУРНАЛ ВИЗНАНО ПЕРЕМОЖЦЕМ КОНКУРСУ "СВІТОЧ ПРИДНІПРОВ'Я"

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЩОМІСЯЧНИК

ВИХОДИТЬ З ЛИПНЯ 1991 р.

БОРИСТЕН

2017 рік

№09 (314)

ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКИЙ, ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ
ТА НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ ЩОМІСЯЧНИК

“Медики АТО” - про щоденний подвиг
медичних працівників в зоні АТО читайте в
уривках з майбутньої книги на сторінці 3.

УКРАЇНО, ти моя молитва...

Василь Симоненко

З
Б
І
Р
Н
И
К

ЦЕ МОЯ УКРАЇНА

Зацвітає калина,
Зеленіє ліщина,
Степом котиться
диво-луна,
Це моя Україна,
Це моя Батьківщина,
Що, як тато і мама, одна.
А. Камінчук

«БОРИСТЕН» – літературно-мистецький, публіцистичний та науково-популярний щомісячник

Шеф-редактор Фідель СУХОНИС
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:
ІВАНЕНКО Валентин Васильович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, проректор, доктор історичних наук, професор.
СВІТЛЕНКО Сергій Іванович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан історичного факультету, доктор історичних наук, професор.
ШВИДЬКО Ганна Кирилівна – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
УДОД Олександр Андрійович – завідувач відділу історіографії Інституту історії України НАН України, доктор історичних наук, професор.
ВАСИЛЕНКО Віталій Олександрович – Національний гірничий університет (м. Дніпропетровськ), професор кафедри історії і політичної теорії, доктор історичних наук, професор.
ПОПОВСЬКИЙ Анатолій Михайлович – Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, професор кафедри мовної підготовки, доктор філологічних наук, професор.
ДЕМЧЕНКО Володимир Дмитрович – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, декан факультету систем та засобів масової комунікації, доктор філологічних наук, професор.
ЗАВЕРТАЛЮК Нінель Іванівна – Дніпропетровський національний університет ім. Олеся Гончара, професор кафедри української літератури, доктор філологічних наук, професор.
ТРЕТЯК Олексій Анатолійович, завідувач кафедри політології, доктор політичних наук, доцент, Дніпровський національний університет ім. О.Гончара
КРИВОШЕІН Віталій Володимирович, завідувач кафедри соціології, доктор політичних наук, професор, Дніпровський національний університет ім. О.Гончара
СЕРГЄЄВ Вячеслав Сергійович, завідувач кафедри міжнародних відносин, доктор політичних наук, доцент, Дніпровський національний університет ім. О.Гончара
ПОПОВА Ірина Степанівна, декан факультету української й іноземної філології та мистецтвознавства, доктор філологічних наук, професор, Дніпровський національний університет ім. О.Гончара
ТОКОВЕНКО Олександр Сергійович Дніпровський національний університет ім. О.Гончара, декан факультету суспільних наук та міжнародних відносин, доктор філософських наук, професор
ТЕРЕЩЕНКО Алла Костянтинівна – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
СТЕПОВИК Дмитро Власович – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
ГРИЦА Софія Йосипівна – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор мистецтвознавства, професор.
НАЙДЕН Олександр Семенович – інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. Рильського НАН України (м. Київ), провідний науковий співробітник, доктор культурології, професор.
КИТОВА Світлана Андріївна – Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького, професор кафедри української літератури, доктор культурології, професор.
ШЕЙКО Василь Миколайович – Харківський державний університет культури, ректор, доктор історичних наук (культурологія), професор.
КУЦІрина – коректор.

Представництва редакції:
Україна: Володимир Барна, вул.Банкова, 2, 01024, м.Київ, тел. 066-6243231
США: Bahriany Foundation, INC 19669 Villa Rosa Loop Fort Myers, FL., 33967 USA.
З релігійних справ у США та Канаді: Mr. V.Babanskyj, 74 Oakridge, Watchung, N.J. 07069, USA;
Канада: Mr. N.Vorotilenko, 9424 173 Str., Edmonton, AB., T5T3K8, Canada;
Румунія: Ritco Virgil STR. 1 Decembrie 7, Bloc 19 Sc B. Ap. 8 8885 Macin Jud. Tulcea Romania;
Бразилія: Wira SELANSKI, Rua General Glicério, 400 apt. 701, 22245-120 Rio de Janeiro, RJ Brasil, Telefax: (00-55-21) 2557-5517;
Австралія: Mr. Fedir Habelko 5. Reserve C. T., Glenroy VIC. Australia - 3046 T.& Fax: 03.93061997;
Ізраїль: Svitlana Glaz, Arie Rubin, 18/1, Lod, Israel;
Польща: Jurii Hawryluk, skr. poczt. 55, 17-100 Bielsk Podlaski, Polska;
Кольпортер на США та Мексику: Ilarion Chejlyk 45 Mountain Ave. Warren, N.J. 07059
Франція: Madam Annie Daubenton, Paris, desproches@gmail.com

Редакція не відповідає за думки і факти, викладені авторами на сторінках щомісячника. Листується з читачами лише через журнал. Редакція сплачує гонорари тільки за матеріали, які замовлені авторам.
Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали без згоди авторів.
Адреса журналу «Бористен»: вул.Телевізійна, 3
49010, Дніпро – 10, Україна
Телефони: (050) 340 - 28 - 27, (056) 713 - 52 - 58
e-mail: fidelisukhonis@gmail.com

 FACEBOOK.COM/BORYSTENINFO
 BORYSTEN.COM.UA

 верстка/дизайн журналу
Засновники\видавці: Дніпропетровська міська громадська організація шанувальників журналу «Бористен», Дніпропетровський Національний університет ім.О.Гончара, Дніпропетровська міська громадська організація шанувальників журналу «Бористен», Дніпропетровський Національний університет ім.О.Гончара.
Постановою президії ВАК України від 9 квітня 2008 року за №1-05/4 журнал внесено до переліку наукових фахових видань України, у яких можуть публікуватися основні результати дисертаційних робіт з історії, філології, політичних наук, мистецтвознавства та культурології.

“Слово редактора”

НА БОГОМ ДАННІЙ РІДНІЙ І ВІЛЬНІЙ ЗЕМЛІ

Приємні спогади залишилися після відвідин села Піщанка на Новомосковщині. Охайне, прибране, хоч далеко зрозуміло не європейське поселення, порадувало найперше людьми і головне молоддю. Ясна річ, що ці враження поверхові, однак, задухи советчини відчутно не було. І це найважливіше! Побіля радянської забудови меморіальної стели відбувся мітинг пам'яті полеглим односельцям у Другій Світовій війні. Однак, вже в наші дні двох хлопців з Піщанки вбито на Донбасі путніськими фашистами. І до честі селян більшість з них пам'ятає і шанує цих справжніх героїв. У Піщанці широко розвинутий волонтерський рух. У місцевій школі діток виховують в любові до рідної землі та свого народу. Голова місцевої сілради Микола Мазниця з тих очільників самоврядування, хто не просто хоче зробити життя своїх односельців кращим, але знає як того добитися. Хоч у справі цій у нього не лише одні союзники. Але це окрема тема... Коли зазвучало “Ще не вмерла..” більшість присутніх учнів поклали свою руку на ліву сторону грудей. І в цьому заслуга найперше вихователів, дорослих. Є надія що юні піщанці вже не будуть “гомо советікусами”, що в них справді відродиться дух свободолюбних і працьовитих нащадків вільного козацького поселення. Бо ж український патріотизм на відміну від советського ідеологічного промивання мізків це не засіб духовного і матеріального поневолення людини. Весь світ давно переконався жити заможнo і щасливо можна лише на вільній, Богом данній рідній землі. Виглядає що це все більше і більше розуміють у стародавньому Наддніпрянському селі Піщанка...

ЗМІСТ

- Стор.1 НА БОГОМ ДАННІЙ РІДНІЙ І ВІЛЬНІЙ ЗЕМЛІ
Стор.2 Absorbing the sun
Стор.3 «Як працює Госпітальєрська машина?» - чітко, без збоїв, як один організм!
Стор.4 Не забудемо...
Стор.5 ГАЗОВІ КОТИ.(Невигадана історія)
Стор.6-7 Християнська сторінка
Стор.8-9 ЗБЕРІГАЙМО ЧИСТОТУ РІДНОЇ МОВИ
Стор.10-11 Красиве слово
Стор.12 У Дніпрі видали книгу про давню релігію
Стор.13 ЖИТТЯ ЗА МЕЖЕЮ. ЯКЕ ВОНО?
Стор.14-16 «Неймовірні села України 2017»
Стор.17 “ У кігтях Кремля”
Стор.18 Українська сучасна казка
Стор.19-21 ПОЛІТИКА НА КРОВІ
Стор.22-24 Оцінка монографії Стефана Лашина „Педагогічний ліцей № 2 в Бартошицях – українські класи”
Стор. 25-28 ДО 180- річчя ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МОВОЗНАВЦЯ ПАВЛА ЖИТЕЦЬКОГО
Стор.29-30 Дніпрянка Світлана Іванченко створює картини без фарб
Стор.31-36 Використання потенціалу народного мистецтва у вихованні молодого покоління та формуванні позитивного іміджу України у світі

Долучайтесь до нас у соцмережі
facebook.com/borysteninfo

Ще більше цікавої та актуальної інформації на нашому сайті
borysten.com.ua

«З листів до редакції»

Absorbing the sun

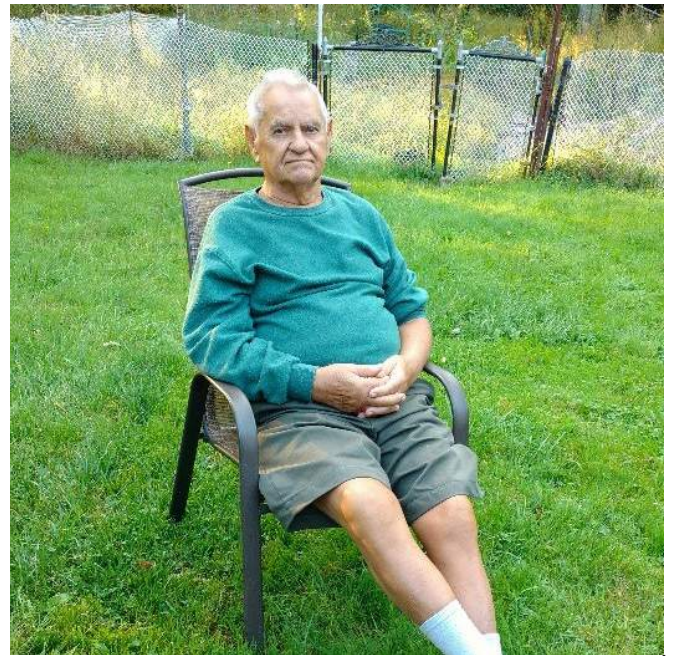
З англійської це означає - поглинаючи сонце. З такою назвою всесильний та всеосяжний Інтернет приніс це фото в Україну. На ньому уродженець славного козацького села Мишурін Ріг що на північ від обласної

столиці міста Дніпро Іларіон Хейлик. Цікава, змістовна багаточасна повчальна доля цієї людини. Його рідня належала до петлюрівського руху. А тому постійно зазнавала утисків в країні «где так вольно дишіт челавек». І коли в роки Другої Світової війни в Україні зійшлися дві чорні сили: німецький фашизм та російський комунізм виходу в родичів юного Іларіона не було.

Жити з цими нелюдями не буду, - лише сказав старший – Хейлик ладнаючи родину до втечі на Захід. А там закрутило, закружляло юного Іларіона та його близьких. Спочатку потрапили до Європи. А звідти до Венесуели. У таборі для новоприбулих Іларіон почав самотужки вивчати еспанську мову, пішов на працю у пароплавну агенцію і виявився здібним та підприємливим, ініціативним, тож швидко зробив професійну кар'єру. У корпорації „Рінкон“ він розбудував корабельний відділ і судна возили деревину з Нікарагуа, пшеницю з Орегону, папір з Джорджії, автомобілі з Пуерто-Ріко. Фірма здобула усі порти Венесуели, крім порту Ля-Гваїра. Спершу мали 14 кораблів, потім придбали ще п'ять великих. Щотижня прибували кораблі з США, Європи, малі судна курсували вздовж узбережжя Венесуели. Свою працю І. Хейлик продовжив у США, в порті Елізабет, Нью-Джерсі, звідки вийшов на пенсію у 1990 році. З перших днів існування «Бористену» він відданий і щирим приятелем журналу. Бо має сентиментне лише до України, а й «малої Батьківщини» Наддніпрянського

краю. Скільки гарних справ зроблено Іларіоном Хейликом і в Україні, і поза її межами заради добра нашого народу! Лічити доведеться довго і уважно. Бо любить український американець творити Добро. Наступного року Іларіону Хейлику виповнюється 90 літ! З впевненістю можна сказати далеко не останній ювілей. Бо має улюблену приказку: - Козаки жили до сотки. А тоді коли перетинали столітній рубіж починали рахувати свої літа спочатку... Так і з ним буде Іларіоном Хейликом! З людиною яка й на чужині жила і живе Україною, творить Добро і живить свої сили невмирущою силою сонця.

Бористенівці

Лауреатом премії ім. І. Багряного в 2017 році визначено Павла Гриценко

Рішенням Управи Фондації імені Івана Багряного (США) цьогорічним (2017 р.) лауреатом Міжнародної премії імені видатного письменника і громадсько-політичного подвижника став відомий вчений, діяч української культури, директор Інституту української мови НАН України Павло Гриценко. Таким чином відзначено його ґрунтовну працю «Від смальтинок до цілості ідіолекту Івана Багряного», поціновано зусилля вченого, зокрема його діяльність як голови журі Конкурсу імені П. Яцика. Премія (диплом та грошова винагорода) вручається до дня народження Івана Багряного (2 жовтня). Щорічна Міжнародна премія заснована з 1996 року, яка надається Фондацією імені Івана Багряного за літературні твори українською мовою, наукові дослідження і «внесок у розбудову державної незалежності України та консолідацію суспільства». Розмір премії складає грошова сума в 1000 доларів США. Дотепер лауреатами Премії стали зокрема такі відомі діячі української культури, дослідники

творчості письменника як Іван Дзюба, Олексій Коновал (США), Галина Воскобійник (США), Михайло Слабошпицький, Анатолій Погрібний, Володимир Базилевський, Євген Сверстюк, Леонід Череватенко, Олександр Шугай, Сергій Козак та ін.

Бюлетень Фондації імені Івана Багряного

«З майбутньої книги «Медики АТО»

«Як працює Госпітальєрська машина?» - чітко, без збоїв, як один організм!

Сьогодні міняю всі Госпітальєрські позиції – чергова ротація (а позицій у нас тепер, на секундочку - 5, і всі вони в найгарячіших ділянках фронту, адже ми там - де гаряче). Паралельно розпочався Вишкіл, на цей раз у нас 26 курсантів. Інструктори - наші загартовані Госпітальєри. Я в дорозі готуюся до лекції, яку буду читати Курсантам на Вишколі. І все гладко, робота робиться, ніяких зауважень не маю. На фронті без змін – легкі, важкі, багато скарг на перегрівання, бо спека немилосердна. Постійні обстріли... І для «Валькірії» нажалі є робота... Заночувати доведеться десь в дорозі, бо справ забагато. Чи то 24 години надто мало, щоб все встигнути?...То як ж вона працює, ця наша Госпітальєрська машина? Насправді, я тільки координую і контролюю. За роки існування бату я прослідковую цікаву тенденцію. В наших лавах преважає кількість надзвичайно самовмотивованих професіоналів. Якщо раніше, в 14 році до нас примикали і медики, і прості люди з гражданки, які вже під час боїв вчилися парамедичним премудростям (а війна ох як швидко вчить!), то зараз рівень професіоналізму росте в геометричній прогресії. Щоб потрапити до нас, в будь-якому випадку першим кроком є Вишкіл. Але все більше на Вишкіл зголошується лікарів та студентів-медиків. Ті Госпітальєри, які не мають спеціалізованої освіти, з часом додатково проходять відповідні курси парамедиків міжнародних стандартів. Тому структура наша міцна і по всій лінії фронту відгуки про нас найкращі – і від офіційних військових, і від добровольців. Нещодавно, коли ми змушені були територіально змінити місце дислокації, почула фразу: «Госпітальєри з «****» зіжджають?! Що, наші здали «****» москалям!?»

які після ротації повертаються на основні місця роботи. Також приємно відзначити, що кількість студентів серед Госпітальєрів росте. У нас зараз на позиції дівчина, яка закінчує Гарвардський університет, я, до речі теж здійснила свою мрію і поступила до вишу, наш прес-секретар здобуває вже третю вищу освіту, клінічну психологію, бо евакуація з поля бою – це питання реакції і швидкості, а порятунок і соціалізація бійців – це ще один напрямок роботи Госпітальєрів. Роботи нам вистачить на роки... Серед тих, хто їздить на ротації є депутати, голови спілок учасників АТО, успішні бізнесмени (пам'ятаю здивування людей, коли один із Інструкторів приїхав на Вишкіл на 5 бат УДА на власному авто Ауді Q7), більшість – дорослі забезпечені люди, це й добре, бо серед нас нема «заробітчанства», всі працюють з доброї волі і без фінансової зацікаленості. Кожен Госпітальєр вартує окремої історії, і ці історії достойні. Я пишу це, щоб розділити свою радість з вами, мої друзі. Госпітальєри ростуть якісно. За три роки війни ми досягли того, що в офіційних військових, на жаль досі частенько «провисає» - чітка медслужба (не стосується мобільних госпіталів). Шкода, звісно, що як і всіх добровольців, нас там «нема», але це не заважає нам невдовзі відзначити сумну круглу дату – ДВІ З ПОЛОВИНОЮ ТИСЯЧІ врятованих ЖИТТІВ. З одного боку пишаюся своїм батальйоном, а з іншого – розумію, як всім нам важко. Може ми вже й не люди, а машини? Тоді, «бензини-кави» і вперед, до перемоги!

© Яна Зінкевич комбат
МБ Госпітальєри

Кістяк нашої команди зараз досвідчені медики, колишні військові, добропорядні активісти,

Не забудемо...

18 вересня на 93-му році життя помер відомий видавець і меценат Осип Зінкевич. Він упродовж 50 років керував видавництвом "Смолоскип", яке було створене у США в 1967 році і видавало дисидентську і правозахисну літературу, а також твори репресованих українських письменників. Пан Зінкевич народився в селянській родині, його батько був вояком Українських Січових стрільців. Після Другої світової війни, будучи молодим хлопцем, він опинився в таборі біженців у Західній Німеччині. Потім потрапив у Париж, де закінчив у 1954 році інститут індустрійної хімії. Був учасником кількох українських молодіжних організацій. У 1956 році переїхав до США. Працював, зокрема, директором дослідної хімічної лабораторії. Видавництво "Смолоскип", яке він очолював, опублікувало, серед інших, твори Миколи Хвильового, Олега Теліги, Ліни Костенко, Василя Стуса, Євгена Сверстюка. Після здобуття Україною незалежності пан Зінкевич переніс діяльність видавництва у Київ, але залишився громадянином США. Окрім

того, він очолював благодійний фонд, який опікувався молодими письменниками. Від 1993 року "Смолоскип" проводить конкурс для молодих авторів, лауреатами якого в різні роки були Тарас Прохасько, Сергій Жадан і Світлана Пиркало. Пан Осип також заснував Музею-архів українського самвидаву. Має орден "За заслуги" III ступеня. Довші роки редакція нашого щомісячника співпрацювала з видавництвом «Смолоскип», зокрема, в контексті діяльності Фундації імені Багряного. Наші спільні гуманітарні та видавничі проекти

залишаться добрим спомином про бл.п. Осипа Зінкевича. Нехай милосердний Господь упокоїть його душу у Своїх Небесних Оселях, там, де спочивають праведні.

Бористенівці

Смерть косить всіх людей
невблаганно,
Ні ти, ні я, пройти не зможемо
повз,
Але, - покидаючи, свято наше
земне,
Хочу сподіватися, що і потім зі
мною
Нащадки по - людськи тут
обійдуться,
Коли очі мої покійні зімкнуться.
Щоб завжди, лежати мені в
чистоті,
Як і в миру, на Матінці - Землі,
Щоб був у спокої багато-багато
років,
Завдяки всіх, що шанують свою
обітницю,
Хто після смерті згадав про мене,
Давно затихшим, - в похмурій
тиші...

“З листів до редакції”

ГАЗОВІ КОТИ. (Невигадана історія)

Колись наш будинок мав для зимового ogrівання оливу. На дворі був закопаний підземний бак на 1000 галонів до якого фірма привозила і наливала оливу на ogrівання. Як ми купляли хату по нашій вулиці не було газопровідної труби. Через 2-3 роки газова фірма провила підземну трубу по вулиці і ми надумали перемінити наше ogrівання на натуральний газ.

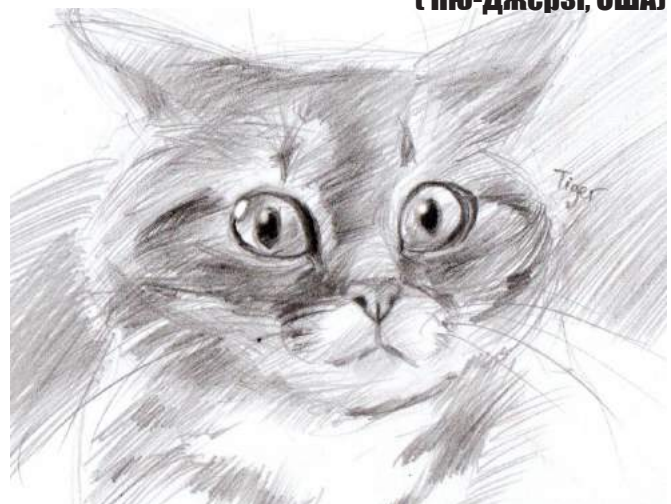
Ми найняли фірму яка встановила нову хатню систему на ogrівання і ми прилучились до газопровідної труби на вулиці. Були дуже раді, бо тепер не потрібно було наливати підземний бак оливою. Як почалася осінь-зима і ми перший раз включили опалення на хату в підвалі почули запах натурального газу. Зразу подумали що десь протікає газ. Викликали спеціаліста з газової фірми. Чоловік прийшов з апаратом. Перевірів нову систему і пішов на двір переглянути вхід газової труби в підвал. Прийшов назад в хату і питається:

дикі, які вилазять і полюють лише вночі. На другий день я купив клітку щоб зловити кота. Постановив клітку вечером з боку хати, де проходить газова труба в підвал. На ранок дивлюсь зловився кіт. Я їхав на працю і взяв клітку. Випустив кота може 20-30 кілометрів неа відстані від хати. Наступний вечір знов постановив клітку на ніч. Ранком дивлюсь знов зловився котик. Я їхав по праці в дальшу дорогу і випустив кота може 40-50 кілометрів від хати. Кожний раз що я ставив клітку ловився кіт. Один котик я помітив зловився другий раз. Як тільки я це зрозумів, що той самий зловився двічі я почав їх вивозити багато дальше може 100-150 кілометрів, щоб котики назад не повернулись. Спочатку я рахував скільки котів я впіймав і вивіз. Після 13 штук я перестав рахувати. Деякі коти, то просто були дикі. Небезпечно було до клітки підходити, бо сичали і скакали по клітці. У такому випадку я накидав на клітку старе велике полотно. В той час я багато їздив по праці і розвозив впійманих котів 300 або 400 кілометрів від хати. Як коти перестали ловитись запах газу зник. Пізніше я довідався що багато котів втікають від господарів або залишаються коли господар продасть хату і вийде. Ці домашні коти стають “дикі” та їх ніколи не видно в день. Вони тільки вилазять в ночі шукати харчування і намічати свою територію. А я пригадав цю історію аби наголосити. За будь-яких обставин завжди знайдеться шлях як гуманістичне поводитися з тваринами. У мене була «гуманістична евакуація» диких котів.

**Віктор Бабанський
(Нью-Джерзі, США)**

- Чи ви маєте котика в хаті?
Ми відповіли що не маємо. Спеціаліст пояснює, що там де газова труба проходить через стіну залишився запах кота який намітив свою територію. Ми йому кажемо що ніхто з наших сусідів по вулиці не мають котів і ми ніколи не бачили кота по вулиці чи в лісі позаду нашої хати. Він нам розказує що це коти,

Ісус нас звільняє

Ми вже провели кілька бесід про служіння Ісуса Христа, спираючись на Євангелію від Марка. Розглядаючи далі Ісусове служіння, описане в Євангелії від Марка, ми дійшли до 5-го розділу. Євангелист Марко описує як в Гадаринській землі, це по другий бік Галілейського моря, Ісуса зустрів одержимий нечистим духом чоловік: «І на другий бік моря вони прибули, до землі Гадаринської. І як вийшов Він із човна, то зараз Його перестрів чоловік із могильних печер, що мав духа нечистого. Він мешкання мав у гробах, і ніхто й ланцюгами не міг зв'язати його». А чи одержимий нечистим духом і психічно хворий – це те саме? Прихильники матеріалізму, які не визнають Бога, не вірять в існування духовного світу, в існування диявола і нечистих духів, не вірять, що людина може бути одержима нечистим духом. Віруючі лікарі, які працюють в сфері психології та психіатрії, пояснюють, що людина може бути психічно хворою від неправильного функціонування мозку, тобто у зв'язку з порушеннями обміну хімічних речовин мозку, і так людину лікують з уживанням ліків. Але коли ліки не діють, то причину слід шукати в іншій сфері. Тобто в духовній. Ми віримо в Євангелію, знаючи, що це є Слово Боже. Крім того, події, описані в ній, є історично вірними. А Слово Боже учить, що людина є триединою, тобто складається з трьох компонентів – духа, душі і тіла. І тільки людина має усвідомлення про свого Творця через духа. Тому тільки людину Бог закликає до навернення, яке відбувається, яке звершується при допомозі Святого Духа, тому й називається духовним народженням. Людина тільки духом може спілкуватися з Богом. Але буває, як у цьому випадку, що його описує євангелист Марко, що душа цього нещасного чоловіка була опанована нечистим духом. В Христовій Церкві є різні дари Святого Духа. Є дар розпізнавання духів, і хто має такого дара, такому

не наука, а Бог показує причину хвороби – чи це одержимий, чи хворий не через одержимість. Чи може нечистий дух опанувати віруючу, спасенну людину? Слово Боже учить, що ні. Написано в Другому посланні апостола Павла до коринтян (6:16): «Бо коли ви храм Бога Живого, як і сказав Бог: «Вселюся в них, і ходитиму в них, і буду їхнім Богом, а вони будуть Моїм народом». Не може з одного джерела витікати солодка і гірка вода. Марко описує, що одержимий мав надзвичайну силу і люди жодним способом не могли його стримати чи якось йому допомогти. Нещасний не мав одягу, жив у гробах та в горах, і демон гнав його по пустелі, і кричав він, і бився об каміння. Чи ви зауважили, як ворог трактує своїх вже ніби людей? Він їх розділяє з родиною, відокремлює від нормального суспільного життя. Така людина не визнає норм моралі та поведінки, скидає одяг, поводить галасливо і небезпечно. Чи не спостерігається така тенденція у поведінці частини сучасної молоді, коли молоді люди не визнають авторитету батьків і суспільства, втікають з дому, вживають наркотики, пиячать, ведуть аморальне життя і врешті гинуть? Чи таку поведінку викликає нечистий дух? Цікаво, що, побачивши Ісуса, одержимий прибіг до Нього і вклонився Йому. Можливо, демон змусив нещасного до такої дії, бо знав переважаючу силу Ісуса. Отже, вживаючи одержимого, демон дуже просив, щоб Ісус не вислав їх (бо були у нещасному легіони духів) з тієї землі. Писання стверджує, що демони бояться Божого суду. В Капернаумі, коли Ісус виганяв демонів, то демон сказав: «Що Тобі до нас, Ісусе Назарянине? Ти прийшов погубити нас. Я знаю Тебе, хто Ти - Божий Святий» (Марка 1-24). Ісус же сказав йому: «Вийди, душе нечистий, з людини!» Чому демони просили в Ісуса дозволу перейти в тіла свиней? Мабуть, щоб залишитися на тій території, але вони не

усвідомлювали, який буде наслідок такого прохання, бо усі свині оскражені і кинулися з кручі до моря та й загинули. Ісус хотів очистити від злих духів не лише того чоловіка, а й усю навколишню землю. Ось подивіться, як демон мучить своїх ще при земному житті. Роздзягає, б'є об каміння, відриває від сім'ї і надає для опору людям надзвичайну фізичну силу, щоб пізніше знищити зовсім. А Ісус Христос зовсім не так ставиться до тих, хто до Нього приходить, Марко і євангелист Лука пишуть про це. Пастухи, побачивши, як потопилися оскражені свині, самі повтікали й пішли сповіщати про це по містах і селах. Пише Лука: «І повиходили люди дивитися, що сталося, прийшли вони до Ісуса, і знайшли того чоловіка, що з нього демони вийшли, одягненого і при розумі, в ногах Ісуса і злякалися» (Лк. 8:35). Яка разюча зміна сталася з людиною у їхньому селі! Щойно він був скаженим, а тепер сидить біля Ісуса, одягнений і при розумі. І як відреагували люди на таку новину? Написано, що люди злякалися.

Коли людина приходять до Христа і Христос перемінює поведінку такої людини з незвичайної, хворобливої на звичайну, то чому це лякає інших людей? Пригадаймо лист жінки з Донецької області. Вона писала про нестерпне життя у їхньому домі. Та родина якось була пов'язана з воєнними подіями. Господар дому часто напивався, бешкетував. Панували лайка, бійка. На наш заклик прийняти Христа, бо Христос змінює поведінку і життя, ця жінка написала: «Прийняти Христа, до Якого ви закликаєте, це значить посадити себе в тюрму». Від такого каторжного життя у яку ще тюрму можна посадити цю родину? Христос перемінює життя і така переміна починається з розуму. Тепер недавній одержимий сидить біля ніг Ісуса, одягнений і при розумі, а цього люди чомусь бояться. Апостол Павло каже, що такі люди обдурені дияволом, мають перевернутий розум, «вважають себе мудрими, а зробилися нерозумними, з нікчемними думками своїми, і зледащіло нерозумне серце їхнє» (Рим. 1:25). Люди тієї місцевості, побачивши, що сталося, а особливо, що їхні свині загинули, просили Ісуса піти з їхніх околиць. Для тих людей більшу цінність мали свині, а не людське життя. Зцілений від демонів просив у Ісуса дозволу бути з Ним, але Ісус йому не дозволив і сказав: «Йди до дому свого, до твоїх, і розкажи їм, що Господь зробив тобі, і як Він помилював тебе». І пішов він та почав проповідувати в Десятимісті, що зробив йому Ісус і всі дивувались (19-20 в.). Цей чоловік став свідком Христової сили для поганських народів, поміж греками, які жили на східній стороні Галилейського моря. А що це за Гадаринська земля? І що таке Десятимісто, у

якому проповідував зцілений? Гадаринська земля має назву від міста Гадара. Точно визначити назву цього міста не вдається, але найбільш вірогідно, що воно походить від слова "Гадар", що означає "велич". Земля ця була поганська – занецищена духом насильства і користолюбства, пожадливістю та зажерливістю, ідолослуженням. А Десятимісто або Декаполіс грецькою мовою, це союз десяти міст за Йорданом, які були вилучені з єврейської території, огречені. Далі євангелист Марко описує, як Ісус звільняв від болів. Одна жінка 12 років хворіла кровотечею і багато витерпіла, і все витратила на лікарів, і ніякого полегшення не одержала, а ще більше їй погіршало. Хворіючи такою хворобою, не тільки вона терпіла болі, але й згідно закону того часу вважалася нечистою. До кого вона доторкалася, або хто до неї доторкався, вважався нечистим і повинен був проходити процес очищення. Не маючи жодної надії на одужання, вона почула про Ісуса, Який зціляє хворих людей. Отож вона вирішила, що коли б вона бодай доторкнулася Христової одежі, то стала б здоровою. Згідно Закону вона не мала права доторкатися, але її потреба, яку не могли задовольнити люди, спрямувала її до іншого міста, до Ісуса, бо вона повірила, що Ісус має таку силу й зцілить її. Бачите, навіть часом або навіть найчастіше якась потреба приводить людей до Бога. Перемагаючи заборону Закону, долаючи щільний натовп людей, вона таки дісталася до Ісуса і торкнулася Його одягу. Ісус Христос відчув, що від Нього відходить частка сили, то запитав, хто це Його торкнувся (5:33-34): «І жінка злякалася та затрусилася, бо знала, що сталося їй. І вона підійшла, і впала ницьма перед Ним, і всю

свою правду Йому розповіла. А Він їй сказав: «Твоя віра, дочко, спасла тебе, іди з миром здоровою будь від твоєї недуги!» Чому ж ця жінка злякалася, адже вона відчувала оздоровлюючу силу? Вона знала, що їй, нечистій, не можна доторкатися до когось, особливо ж до святого. Ісус же із співчуттям сказав до жінки: «Дочко, віра твоя спасла тебе!» Це означало, що вона вже не була нечистою, вона знову належала до громади і могла вільно йти до синагоги і вклонитися Богові. Ісус також підкреслив роль віри у цьому зціленні. Чого це зцілення учить нас, християн, сьогодні. Чи у випадках наших потреб ми теж маємо йти до Ісуса? Ісус Христос сьогодні не присутній на землі, як Син Людський, не присутній в тілі, як це було тоді, але Він присутній Духом Святим в кожному місці і в кожному часі. Він дав нам обітницю, кажучи: «І все, чого ви проситимете в молитві з вірою, - одержите!» (Мар. 21:22). В Євангелії від Матвія також записано: «Бо кожен, хто просить, одержує, і хто шукає, знаходить, і хто стукає, тому відчиняють». Які потреби не були б у вас, фізичні, духовні, емоційні, фінансові, зверніться до Бога в ім'я Ісуса Христа, але з вірою, і Він дасть вам відповідь у відповідному часі. Не забудьте подякувати Богові за вислухані молитви. Амінь.

Для того, щоб поповнити знання Біблії, почути відповіді з питання людей про різні проблеми повсякденного життя, слухайте християнську радіопрограму «Відвертість», яка виходить в ефір з Києва, щонеділі о 19:40, на першій програмі Українського радіо

"Рубрика Миколи Дупляка"

ЗБЕРІГАЙМО ЧИСТОТУ РІДНОЇ МОВИ

Не надуживаймо словом "красивий": "красива дівчина" -- краще гарна (вродлива, красна) дівчина; "красивий будинок" -- краще гарний (чудовий) будинок. "Гарна як квітка гайова" (Номис). "На городі верба рясна, там стояла дівка красна" (пісня). Українська класика й народна мова широко використовували багатство синонімів, дуже рідко вдаючись до слова "красивий". Надуживанням слова "красивий" збіднюємо нашу мову. Про слово "любий". "У нашій школі любий учень розповість біографію Тараса Шевченка". -- Так неправильно. -- "Кожний (або всякий, будь-який, перший-ліпший, перший-кращий) учень розповість біографію Тараса Шевченка".

Прикметник любий означає не будь-який, як у російській мові любой, а – милий: "Дихни на повні груди, народе любий мій!" (П. Тичина). Прикметник "любимий" має тенденцію витискувати давній прикметник "улюблений": "Вишивання – це її любима робота". Такої потреби немає. Краще писати: "Вишивання – це її улюблена робота". Котрий урожай був кращий – торішній чи позаторішній? У газеті читаємо: "Минулорічний урожай був уже кращий, як позаминулорічний". Українська класична література й живе народне мовлення додержувалися звичайно прислівників торік, позаторік. Від цих слів і виникли прикметники торішній, позаторішній. Отже, всюди слід додержуватися цих давніх українських слів і писати: "Торішній урожай був уже кращий, як позаторішній". У багатьох рекламних оголошеннях знаходимо численні помилки проти норм сучасної української літературної мови. Це відноситься і до України, і до діаспори. Ті, хто читає ці оголошення на радіо і телебаченні, в газетах тощо, не володіють мовними нормами української мови і сприймають ці оголошення як правильні. Вони м.ін. пропонують "рослинну олію" і "евкаліптове масло". Олія буває тільки рослинна, тому досить сказати олія (а евкаліптова, соняшникова, кукурудзяна – то вже її види). Чимало помилок знаходимо в рекламних оголошеннях релігійного змісту, напр.: "Ісус" замість "Ісус", "Іерусалим" замість "Єрусалим",

"Літургія" замість "Богослуження", "Служба Божа", "молебен" замість "молебень" тощо. Слід зберігати урочисті старослов'янізми, напр.: "Христос воскрес! Направду воскрес!" замість "Воістину воскрес!"; Церкоувнослов'янізм "воістину" набув значного поширення в нашій мові, напр.: "Багатствотематики, різноманітність жанрів і віршових форм у поетичних творах І. Франка воістину безмежні" (М. Рильський). Трапляються рекламні оголошення, що запрошують мешканців України до навчання українській мові. Можна сумніватися у якості такого навчання. За синтаксичними нормами слід навчати не чому (українській мові), а чого (української мови). ЗМІ повідомляють про те, що вступники до певного навчального закладу здають екзамени замість складають іспит (екзамен). Суперечать синтаксичним нормам і такі вислови: "оцінки по предметах" замість "оцінки з предметів"; "працюють по обраних спеціальностях" замість "працюють за обраними спеціальностями"; "виплата відсотків по залишкам на розрахункових рахунках" замість "виплата відсотків із залишків на розрахункових рахунках".

В українській пресі часто трапляються цілком зайві чужі слова

напр.: “едукаційний” замість “виховний”;
 “елімінувати” замість “виключити”;
 “децизії” замість “ухвали”;
 “саміт” замість “вершинна нарада”, “нарада керівників”;
 “зберігається висока соціальна напруженість” замість “триває (продовжується) висока соціальна напруга (напруження)”;
 “у цьому зв’язку” замість “у зв’язку з цим”;
 “включити мікрофон” замість “увімкнути мікрофон”;
 “вступити в силу” замість “набрати чинності”;
 “клімат поміркований” замість “клімат помірний”;
 “ноутбук” замість “записник”.

Чужі слова (головно неологізми) доречно транскрибувати, транслітерувати чи калькувати лише у виняткових випадках, а будь-яке слово рідної мови безпідставно заміняти незрозумілим, немилозвучним набором букв, не має права ніхто, а тим паче журналіст, головне завдання якого полягає в тому, щоб плекати рідне слово і не бути безнадійно глухим до нього.

Деякі хибні слова і вислови, що засмічують нашу мову:

“прийняти міри” замість “вжити заходів”;
 “попереджувати” замість “повідомляти наперед”;
 “Треба негайно прийняти міри, щоб

попередити інфекції” замість “Треба негайно вжити заходів, щоб запобігти поширенню інфекції”;
 “отримати освіту” замість “здобути освіту”;
 “одержати перемогу” замість “здобути перемогу”;
 “отримати досвід” замість “набути досвіду”;
 “отримати виправдання” замість “дістати (знайти) виправдання”;
 “страйкарі розбили намети перед міськрадою” замість “страйкарі поставили намети перед міськрадою”;
 “ігрок” замість “гравець”;
 “діловиробник” замість “діловод”;
 “листяний (ліс)” замість “листяний (ліс)”;
 “пир” замість “бенкет”;
 “упрямий” замість “упертий”;
 “центробіжний” замість “відцентровий”;
 “центростремительний” замість “доцентровий”;
 “штатський” замість “цивільний”;
 “за смаком” замість “до смаку”;
 “подібний кому” замість “подібний до кого”;
 “прагнути до чого” замість “прагнути чого”;
 “стежити за чим” замість “стежити кого”;
 “розплакуючий” замість “розплаканий”;
 “призвичаєне око” замість “вігострене око”;
 “одержати задоволення” замість “мати задоволення”;
 “вчити мові” замість “вчити мови”;
 “крихітка Мирон” замість “малий Мирон”;
 “позаурочний час” замість “вільний час”.

*Учітьсь, читайте,
 і чужому навчайтесь,
 й свого не цурайтесь.*

«Поетична вітальня»

Красиве слово

Олександр Козинець
Україномовний автор. Народився в Лубнах на Полтавщині, мешкає в Києві. Пише вірші, коротку прозу. Кандидат педагогічних наук, працює в Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова. Автор літературно-мистецьких проєктів «Щоденник», «Щоденник. Re: take», літературно-екологічного проєкту «ПРОдайте їсти». Має нагрудний знак «Кращий освітянин року» за рейтингом тижневика «Освіта» за проєкт «Щоденник. Re: take» (2012 р.). Є одним із авторів спільного проєкту молодих художників і поетів України «Горицвіт» (м. Львів, 2014), частий учасник літературних фестивалів м. Києва та України. Публікується в різних колективних збірках, літературних журналах та альманахах, серед яких найбільш відомі – «Березіль», «Буковинський журнал», «Дзвін», «Дніпро», «Золота Пектораль», «Рідний край», «Саксагань», «Склянка часу», «Холодний Яр», «Філео+Логос» та ін.

***

Списую зошит думками чужих півкуль
Або вживаю фільми, які знеболюють.
Кажуть, з прощання можна зробити культ,
Тому говори, відкривайся, оголуй...
Руки на ранок шкодують твого тепла.
А я бережу його в пам'яті для історії,
Мов правду про те, як у світі кривих дзеркал
Я вперто боровся за тебе, вигадував, створював...
Нині слова під тиском втрачатимуть зміст.
Дозволь я востаннє зніму
з нас провину, як одяг.
Колись ми кохались
без сорому в кожному з міст,
У кожному з ліжок,
в якому лишалися в той день.
А зараз крізь пам'ять, торкаючись вуст і плечей,
Цілуй мою шию та глибоко дихай.
Як зранку зберешся, забудь щось важливе з речей,
Щоб знову зайти крізь двері, де вхід – не вихід.

***

Втома від звуків та кольорів...
Настрій – для пізнього листопаду.
Кожен із нас, хто хотів, уцілів,
Той, хто ламався й падав.
Хто від безсоння сам попелів,
Хто порятунку шукав у втечах.
І божеволів. Чи божеволів...
Погоджувався, заперечував...
Втома від звуків та кольорів
Пледом лікується, загишком, ліжком.
Кожен із нас божевільний від слів.
Кожен з нас трішки...

Лікуючись

я лікуюся, подумки –
не тривож
Іванна Стеф'юк
Непростими були два місяці,
Але все ж не було біди.
Хай на щастя мені замісться,
Зміє небо старі сліди.
Влітку також бувають повені –
Щоб зітерти слова хотінь.
Оживаючи, я наповнююсь,
Я відновлюю свою тінь.
Час хвилинами б'ється голосно,
Міцно тисне мені в кадик.
Я лікуюся, я загоююсь.
Із середини. Дай води!

Мандариново...

Дівчино, молода, нащо тобі те прядиво?
Вже на часі весільний рушник вишивати.
Балансуючи між брехнею і зрадами,
Підростає любов. Але чи жива ти?
Люди кажуть, що треба зібратись в кулак,
Лізуть в душу безпечно, мов діти у воду.
А ти знаєш сама з ким вже краще і як
Говорити потрібно або поводитись.
Допоки дощі із пригнічених сліз
Уночі і на ранок дзвеніли ринвами,
Білий голуб тобі гарну звістку приніс:
Скоро буде усе мандариново!

«З редакційної пошти»

ПРО ЗНАЧІННЯ І СИЛУ РІДНОЇ МОВИ

У липневому числі “Бористеню” є поміщена дуже цікава стаття пані Світляни Таран, в якій вона намагається оправдати руско-мовних українців, особливо тих, що захищають українську незалежність на Донбасі. Мовляв, вони не є меншими патріотами українсько-мовних вояків. Незаперечно, що так, але хто може запевнити, що він українець а не російський розвідник, якого завданням є знищити недрузів у тих окопах.

У праці Віліяма Таубмана “Хрущов людина в його часі”, де знаходиться цитата Хрущова, “що Сталін хотів знищити всіх українців, як татар, але не міг, бо їх було забагато”. Росія давно збагнула силу мови, що мовно легше поневолити народ, як збройно - наслідки русифікації бачимо по всій Україні. В Україні аж кишить від 5-ої колни, донощиків, скритих убійців та зрадників, яких не розпізнати, бо їх захищає чужа мова в Україні. Пані Талан радить дати їм більше часу, не вже 26 років, не досить, - якби хотіння, то найбільший туман уже навчився б рідної мови, тим більше, що москалі створили свою на базі української, тому є така подібність, тільки акцент і наголоси зраджують їх національність.

Розкажу вам один епізод про значіння

рідної мови. Одного пізнього пополудня ідучи вулицею Нью Йорка, побачив на розі голосно плачучу жінку, Зупинився і питаю англійською: «Що Вам сталося?!» Вона розложила руки і ледве чутно, промовила “не розумію”. Добре, то я вас розумію, вона з радості вхопила руку і цілує. Пане допоможть я згубилася від групи і ніч близько, - витягнула папірчик з адресою. Не журіться кажу, я вас підвезу. Прошу читача увійти на хвилину в положення тої жінки, і тоді зрозумієте значіння рідної мови.

Знаємо, що багато українців повірило російській пропаганді, що українська мова то “хахлатська мова, суміш російських і польських слів. Що є неправдою, бо вона вже існувала в старій давнині, коли російської ще перших слідів не було. Українці повинні гордитись своєю мовою, бо вона помилозвучності являється другою у світі по італійській мові. Рідна мова то є інтегральна сукупність цінностей нашої душі, які передаються з народженням у материнському молоці то є: голос, любов і страх. Часом обставини змушують послуговуватись чужою мовою, але материнської забути не можливо.

Іван Буртик (США)

ЛЮБІТЬ УКРАЇНСЬКУ!

У Дніпрі видали книгу про давню релігію

У Дніпрі видали книгу «Терновий шлях. Рунвіра» (поезії, мемуари), яка розповідає про вірування наших предків ще до приходу християнства. Автор книги Іван Свириденко родом з Дніпропетровщини. Він належить до так званої третьої хвилі української еміграції в США. Ці люди опинилися на землі Вашингтону після закінчення Другої Світової війни. Книга розповідає про роздуми автора на тему віри, містить в собі мемуари та вірші. «Іван Свириденко він же рунтато Боголюб Свириденко разом з дружиною присвятив своє життя утвердженню та поширенню РУНВІРИ- Рідна Українська Національна Віра», — розповіли «Вістям Придніпров'я» упорядники книги. Ідейним натхненником РУНВіри став Лев Силенко (1921 — 2008) — духовний учитель і пророк. РУНВіра прагне зберегти рідну культуру, мову, звичаї і обряди українсько-руських земель.

vesti.dp.ua

Лист до редакції

Щира повага та глибока любов до людей і Бога струменіє зі сторінок недавно виданої книги Боголюба Івана Свириденко – Овчаренко «Терновий шлях. РУНВІРА». Справжній патріот України, що народився і виріс в Зачепилівському районі Харківської області та з «третьою хвилею» української еміграції опинився в США, автор демонструє не аби які здібності в літературному слові. А також зізнається що в цьому йому

допомогли кохана дружина Світання, надихали син Віктор та донька Наталя та єдиний і безмежно дорогий онук Даррик. Слід наголосити що добродій Боголюб, і цьому він також зізнається, все своє життя як міг прагнув відродити і утвердити віру своїх предків РУНВІРУ. А так само з радістю ділиться що в цьому мав незаперечну підтримку усієї родини. Окрім того за роки свого духовного подвижництва він знайшов чимало однодумців в США, Канаді та Україні. Зберігаючи та примножуючи українські народні звичаї Боголюб – Іван Свириденко став священником РУНВІРИ, себто, рунтатом. Заглиблюючись в читання книги «Терновий шлях. РУНВІРА» хочеться порівняти автора з всесвітньо відомою постаттю в теософії Оленою Блавацькою.

Книга складається з трьох головних розділів: «Вірші», «Рядком прози» та «Мовою світлин». Кожен з них по своєму цікавий для читача. А щомісячник «Бористен» допомагає новому виданню прокласти дорогу у світ широкий. Окремі вірші глибоко хвилюють своєю лірикою: «Весняні роздуми», «Моя любов», «Вінок під пам'ятник Бавндбруку» та інші. Розділ «Рядком прози» глибоко насичений духовними роздумами. А світлини завжди цікаві, коли хочеш більше дізнатися про автора.

Анатолій Подільний (м. Дніпро)

ЖИТТЯ ЗА МЕЖЕЮ. ЯКЕ ВОНО?

Омар Хаям писав: «Те, що ми бачимо, залежить від того, як ми дивимось». Спілкуючись з жителями окупованої частини Луганщини, чую різні відповіді на питання про життя на тій території. Одне, що об'єднує всіх — це те, що ейфорія вже минула і відповіді стали більш стриманими. Люди залякані і воліють швидше промовчати, ніж сказати зайве. Дехто визнав те, що помилявся, сподіваючись жити у райській новій республіці, інші й досі доводять, що у ЛеНеРе життя чудове. Луганськ чистий, прибраний, але мовчазний, але чи радує чисто прибране кладовище? Реальністю залишається те, що можуть відверто розповісти люди, які, живучи в окупації, щодня бачать (а не закривають очі) на жахливу реальність «республіки». Одна місцева жителька з «ЛНР» розмістила оголошення з проханням забрати її з псевдореспубліки та допомогти стати на ноги. Це черговий раз доводить, що у псевдореспубліках добре жити можуть лише ті, хто «при владі» та займається віджиманням чужого майна. Нажаль, у головах більшості мешканців так званих ЛНР-ДНР осів весь бруд, який ллється з екранів телевізорів, тому об'єктивно сприймати реальність вони не можуть. Війна, у тому числі й інформаційна, часто загострює точки зору до крайності. Ригоризм стає звичною нормою. Між екстремальними варіантами відповідей нахшталт «Там пекло і жити там неможна» та «Там все нормально і навіть краще, ніж в Україні», є місце для різних людських історій. Хтось бореться. Хтось загрався. Хтось працює. Таких життєвих сюжетів стільки, скільки й живих людей. З приходом війни на територію Луганської області, непідконтрольній Україні, значно скоротилась кількість працюючих підприємств, як наслідок, і кількість робочих місць. Ті люди, які з якихось причин не виїхали з території «ЛНР», стикнулись з проблемою працевлаштування та не менш вагомою проблемою: де взяти кошти, щоб прогодувати родину? Зараз шахтарі отримують приблизно 15 тисяч рублів. Враховуючи курс до гривні 2:1, це десь 7,5 тис. грн. І це при нинішніх цінах у «молодій республіці», де трілітрова банка меду коштує 700 грн. Для порівняння поцікавилася цінами на цей корисний продукт у Северодонецьку — від 250 до 350 грн.

Одна з основних проблем жителів окупованої Луганщини – відсутність правдивої інформації. На війні всі засоби можна використовувати, а в інформаційній так і поготів. Так, напевно, вважають у так званих ЛНР-ДНР, тому їхні заяви іноді просто абсурдні. Бойовики та російські окупанти часто керуються у своїх діях принципом «чим абсурдніша брехня, тим швидше у неї повірять». Так, у соцмережах та групах, які підконтрольні бойовикам т. зв. ЛНР, активно

роповіджується інформація про створення в Україні полка для представників нетрадиційної сексуальної орієнтації. Цитую дослівно: «ВСУ СТВОРИЛИ ПОЛК ДЛЯ ГЕЙВ — 18 серпня 2017 р. Начальник Генерального Штабу Збройних Сил України Віктор Муженко повідомив про створення окремого полку імені Олександра Македонського, де будуть нести службу чоловіки нетрадиційної сексуальної орієнтації.»

І вже без перекладу:

«С 2014 года Вооружённые Силы Украины серьёзно реформировались, укрепились боеспособность. Наша армия перестала пасти задних с тех пор, как на нас напал враг. Это стало возможным в том числе и благодаря заботе командования об интересах каждого бойца, каждого воина, о его удобстве и личном счастье. Украинская армия ещё на шаг приблизилась к европейским стандартам и отдала дань славным традициям Александра Македонского» Перше, що одразу впадає в око, це стиль написання інформаційного повідомлення. Фраза «наша армія перестала пасти задніх» більше схожа на тюремний сленг, ніж на заяву начальника Штабу ЗСУ Муженка. Але, напевно, інформаційні тролі псевдо республіки ЛНР вважають, що саме так повинен робити заяву військовий начальник такого рівня, орієнтуючись на власні уявлення та світовідчуження. Попри все, радує те, що на окупованій території є немало людей, які вимушені були залишитися жити там в силу різних життєвих обставин, але вони живуть з Україною у серці. А ще тішить те, що раніше сепаратисти в так зв. ЛНР казали: «Якщо сюди прийде Україна...», тож тепер говорять: «Коли сюди прийде Україна...». І правильно мислять! Україна прийде обов'язково! Питання лише часу, а його не у всіх багато попереду.

Світлана Галан, член НСПУ,
Місто Северодонецьк.

«Неймовірні села України 2017»

В Україні підходить до завершення II Всеукраїнський конкурс «Неймовірні села України 2017». До списку 20 фіналістів потрапило і село Межиріч Павлоградського району. Нині на сайті AgroPortal.ua, який виступає партнером конкурсу, в режимі он-лайн до 16 серпня триває голосування за того чи іншого претендента на перемогу. З інформацією про село Межиріч можна ознайомитись на відповідній сторінці інтернет-ресурсу - [final-nev-eroyatnye-sela-ukrainy-2017-mezhirich](http://final-nev-yroyatnye-sela-ukrainy-2017-mezhirich). Разом із тим, ідеєю гідної презентації свого села в рамках конкурсу вже перейнялося чимало межирічан. Люди вболівають за те, аби їхня мала батьківщина стала знаною в Україні і світі, а головне, прагнуть, аби їхнє село отримало гідний розвиток. Ось і відома вже читачам tv-news.dp.ua авторка збірки краєзнавчих досліджень про місцеві кургани та Мавринський майдан («Велич степових пірамід») Лариса Михайлівна Охотник долучилася до підтримки рідного села. Вона хоче, аби її власні історичні напрацювання і спостереження стосовно переваг села Межиріч додали конкурсантові якомога більше голосів. Редакція tv-news.dp.ua погодилася розмістити на своєму ресурсі доробок відомої дослідниці, попри те, що деякі її історичні оцінки можуть не збігатися з позицією самої редакції.

Межиріч – село на лівому березі річки Вовча, тягнеться десь на десяток кілометрів. У документах 1689 року є згадка про зимівники запорізьких козаків між річками Вовча і Самара. Дуже древні поселенці засвідчили про себе в древніх археологічних спорудах: курганах-могилах, майданах, кам'яних «бабах»... За західною околицею села Межиріч була величезна споруда, залишки якої продовжують називати «майданом». Поряд – зруйновані кургани, дуже древні захоронення і сучасний кар'єр. За східною околицею села – дивом збережений у часі Мавринський майдан. Назва від села Маврине, яке було приєднане до села Межиріч.

1.. Його Величність Мавринський Майдан (споруда рукотворна)

Споруда величава, незрозумілої конфігурації. З висоти дельтаплана – гігантський загадковий символ: чи то рак, чи павук, чи черепаха... Майдан (з наголосом на першому складі) – так

називають цю споруду місцеві жителі. Древній споруді чотири, а можливо, і шість тисяч років. Поряд були древні поселення, могили-кургани. Вражає особливою рукотворністю: Чітка правильна геометрична форма зрізаного конуса з глибокою котловиною; - Орієнтація відносно сторін світу. По верхівці два великі отвори – щербини – «підкови», спрямовані на північний схід і на захід. Менші – на південь і північ; - Від східного вікна, від основи, внизу йдуть великі земляні вали – «вуса» по чотири з обох сторін, симетрично, на півкільцем, назустріч з обох сторін і ніби намагаються обхопити таку ж площу кола, як і котловина. Від західного вікна-«підкови» також відходять по чотири земляні вали, ймовірно, дещо деформовані. Біля південного «вікна» «вуса» вгадуються, можливо, втрачені.

Розміри:

- Довжина найдовшого «вуса» - 65 м;
  - Довжина кола основи («підшови») – приблизно 250 м;
  - Довжина кола верхівки конуса – приблизно 180 м;
  - Діаметр котловини: осі еліпса з півночі на південь – приблизно 55 м, і 64 м – із заходу на схід.
- Таємничі особливості:
- Звуковий резонатор;
  - Особлива енергетика. Можливий сильний викид підземної енергії і вихровий потік зверху (ефект «воронки»);
  - У котловині час і простір змінюють свої характеристики;
  - Енергетика мало вивчена. В нічну годину фотоапарати зафіксували плазмоїди – енергетичні згустки. Не варто втручатися туди, туди не варто ходити. Тут інше (більш загострене) сприйняття сил Землі і Неба.

Майдан – це своєрідний храм, релігійно-культурова споруда, оповита таємницею священних знань. Місце для зібрання людей, для культових обрядів, моління, жертвоприношення. Майдан – календарно-обсерваторний комплекс для спостереження за рухом Сонця, Місяця, зоряного Неба. На цьому місці зустрічали Сонце в особливі дні літнього і зимового Сонцестояння, весняного і осіннього рівнодення, спостерігали за Місцем, планетами, сузір'ями, намагалися проникнути в таємниці Зоряного Неба (зимове сонцестояння 21-22 грудня; літнє сонцестояння – 21-22 червня; весняне і осіннє рівнодення – відповідно 20-21 березня і 22-23 вересня). Сонце вранці заглядає на сході в східне вікно-«підкову», при заході – в західне вікно. Південне «вікно» свідчило про захід Сонця в дні зимового Сонцестояння. Древня пригоризонтальна обсерваторія. Є в Англії древній Стоунхендж. У нас – Мавринський майдан. Місце для обліку часу, для спілкування з Небом і Вічністю. Майдан – древній відок космічного світосприйняття древніх поселенців. На що розрахована увігнутість внутрішніх стінок котловини? Чому Мавринський майдан за формою нагадує параболічну антену космічного зв'язку? Він все чує... Він все бачить... Дослідження квантової фізики підтвердили існування інформаційного поля і можливість спілкування людини з інформаційним полем.

2. Символ межиріцьких хліборобів. Унікальний пам'ятник є в селі Межиріч, який рідко де ще знайдеш. Біля сільського будинку культури: трактор на п'єдесталі. Один із перших тракторів 30-х років минулого століття. Напис: «Любіть Землю, любіть Працю на Землі, бо без цього не буде щастя нам і дітям нашим. Олександр Довженко». Напис: «Трактор піднято на п'єдестал на честь перших трактористок-жінок села Межиріч Марії Андріївни Калюжної Феодори Василівни Безбатько. Усіх трудівниць жіночої тракторної бригади і їх послідовниць від вдячних односельчан-землеробів. 1972 рік». Особливо було нелегко трактористкам в перші місяці Великої Вітчизняної війни (механізатори пішли на фронт), і в післявоєнні часи. Заводити вручну рукояткою

«металевого коня» жінкам було не легко... Межиріцькі трудівники славилися в усі часи високими врожайми зернових культур, особливо на поливних землях, добірним овочівництвом, молочними корівками. Віддаємо належне мудрим керівникам місцевого колективного господарства: Проскурі, Романову, Обдулі... В 70-90 роки колгосп створив зрошувальну систему, міцний машинно-тракторний парк, механізований зерновий тік, механізований з водопостачанням тваринницький комплекс, подбав про міцну кормову базу в тваринництві, про переробні цехи. За високі врожаї зернових культур, багатотонне овочівництво, молочні ріки межиріччани щороку отримували високі урядові нагороди. За досягнення в овочівництві Катерина Луценко і Никифор Терновий отримали орден Леніна. Сьогоднішні фермери намагаються втримувати честь і славу батьків-хліборобів. Для вирішення важливих справ кооперуються, вкладають кошти в соціальні потреби села.

3 Межиріччани славлять Україну

В усі часи гордість села – красиві, сильні, розумні люди.

1) Люди високої науки, наближеної до Зоряного Неба. За останні 50 років розумні межиріччани, які навчалися на фізико-технічному факультеті Дніпропетровського державного університету, внесли свої знання і енергію в досягнення вітчизняної науки, розвиток ракетно-космічної галузі, освоєння Космосу і захист кордонів багатонаціональної держави.

2) Межиріччани – на службі протипожежної оборони особливих об'єктів. Мужні вогнеборці, пам'ять про яких шанують на межиріцьких кладовищах, в час великої небезпеки віддали себе вогню...

- 3) Рятівники мирного співіснування в 60-роки, під час Карибської кризи. Гідроакустик підводного човна біля кубинських берегів доріс до капітана першого рангу. Михайло Носач пишається морським пам'ятним кортиком з написом: «...жизнь Отечеству, Честь – никому».
- 4) Автор наукових розробок при рятувальних роботах на Чорнобильській АЕС – межирічанин.
- 5) Славлять село воїни-інтернаціоналісти і учасники сьгоднішніх боїв на східному кордоні.
- 6) В інтелектуальній спадщині села – обласний архітектор, викладачі Київських військових училищ.
- 7) Є Заслужені шахтарі, чимало межирічан в органах влади (від Павлограда до Києва).
- 8) Є достойні, високого класу, лікарі і вчителі.
- 9) Межирічани в поезії про рідне село: Анатолій Петренко і Варвара Шуляк.
- 10) Майстри оперного, театрального, пісенного мистецтва (Шуляки, Василенко, Таран). Їх голоси славлять Україну, звучать зі сцени столичного оперного театру, звучали в Англії і Японії. Для межирічанина незрівняне свято, коли земляки-співаки збираються на рідній сільській сцені. Джерело Знань, Памяті, Духовності: Голос предків до нащадків. Є в селі музейний куточок у школі №2, багатий шкільний музей у школі №1. Є унікальний сільський краєзнавчий музей, який створювали мої Батьки – Вчителі в середині 50-х років.

Гріє душу Село
Моє рідне Село.

Лариса Охотник (м.Павлоград)

Алла Лазарева (м. Київ)

“ У кігтях Кремля”

Ось уже другий рік українського журналіста Романа Суценка незаконно утримують у московському СІЗО «Лефортово» за бездоказовим звинуваченням у шпигунстві. «Правничі процедури відбуваються своєю чергою, але сподіватися на справедливість російського суду не варто, — казав, перебуваючи в Парижі, Марк Фейгін, адвокат Романа Суценка. — Романа вдасться звільнити, якщо цього захоче одна конкретна людина — господар Кремля. Отже, треба все робити для того, щоб Путіну стало не вигідно, небажано, нецікаво утримувати Суценка за ґратами». Ця розмова під час зустрічі з Комітетом підтримки Романа Суценка відбулася минулої осені. Приголомшені недоброю новиною, колеги, друзі, французькі знайомі Романа шукали бодай якісь механізми впливу на ситуацію. Приклад Надії Савченко не так надихав своєю успішністю, як, навпаки, спонукав недовірливих зарубіжних українців до обережних сумнівів. Франція поринула в період президентських та парламентських виборів. Той факт, що Олланд вирішив не переобиратися на другий термін, спочатку породив надію, що французький президент, вільний від електорального контексту, у свої останні місяці при владі зможе собі дозволити жорсткі інтонації в діалозі з Путіним.

А що він втратив би? Роман шість років працював у Парижі з офіційною акредитацією Міністерства закордонних справ... Але дива не сталося.

За цей рік на підтримку українського журналіста висловилися сотні, якщо не тисячі правозахисників, політиків, колег-журналістів з усього світу. Всі можливі політичні та правові механізми запущено. Роман Суценко фігурує в усіх українських та численних міжнародних списках політв'язнів, яких Москва незаконно позбавила волі та утримує на своїй території. Але, на жаль, суто правничі шляхи звільнення невинної людини з російського полону не працюють. «Суценка може врятувати лише обмін», — кажуть представники українських силових структур. Очевидно, на сьогодні Київ ще не зміг запропонувати Кремлю достатньо цікавої кандидатури. Роман тим часом читає книжки, практикує, як він сам каже, «стриманий оптимізм» і малює неймовірно гарні картини, послуговуючись кульковими ручками та лушпинням цибулі. «Я навчився вірити в те, що все мине, настане день «Д», двері відчиняться і я зроблю крок назовні», — пояснив він в інтерв'ю своєму колезі з Укрінформу.

ЗА ЦЕЙ РІК НА ПІДТРИМКУ УКРАЇНСЬКОГО ЖУРНАЛІСТА РОМАНА СУЦЕНКА ВИСЛОВИЛИСЯ СОТНІ, ЯКЩО НЕ ТИСЯЧІ ПРАВОЗАХИСНИКІВ, ПОЛІТИКІВ, КОЛЕГ-ЖУРНАЛІСТІВ З УСЬОГО СВІТУ. ВСІ МОЖЛИВІ ПОЛІТИЧНІ ТА ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАПУЩЕНО Романа Суценка заманили в пастку, яку йому, як розповів Тижню адвокат журналіста, готували задалегідь. Він приїхав до Москви на запрошення брата в останні дні вересня минулого року. Давній знайомий запросив його на зустріч, під час якої Романа й викрали. «Його просто вихопили з машини, мішок на голову — і все», — пізніше розповіла українській редакції DW дружина журналіста Анжела.

У поліцейському ізоляторі на Романа зовсім випадково натрапила російська правозахисниця Зоя Светова, яка звернула увагу на незвично засмаглого чоловіка в юрбі заарештованих. Новина шокувала, у неї не хотілося вірити. Ще важче було і є усвідомлювати, що загальноприйняті демократичні механізми в справах Романа Суценка, Олега Сенцова, Миколи Карпюка, Олександра Кольченка, Валентина Виговського, Володимира Балуха, Миколи Семени та інших українців, яких незаконно ув'язнено в Росії, практично не працюють. Консули, дипломати, адвокати, рідні, друзі, колеги, громадськість, безперечно, стараються: домагаються права на побачення, передають листи, приходять на судові розгляди, організують демонстрації протесту, акції підтримки, інформаційні кампанії, флешмоби... Але якщо казати про звільнення, то сподіватися залишається або на сильних світу цього, або на диво.

Дружині Романа Суценка Анжелі вдалося обмінятися листами з дружиною нового французького президента Емманюеля Макрона. Президент України розповів днями на одній із прес-конференцій, що Бріжитт Макрон особисто в листі звернулася до Путіна з клопотанням про звільнення Романа. «Я сподіваюся, що до кінця року ми матимемо позитивні новини», — заявив Петро Порошенко й додав, що особисто він під час зустрічі з Макроном також попросив посприяти виходу на волю українського журналіста.

Яким пеклом став минулий рік для Юлії та Максима, дружини й дітей Романа, знають лише вони та ще батьки політв'язня, що чекають на сина в Черкасах. «Довгі місяці боротьби, стрес, безсонні ночі, — написала на свій сторінці у Facebook донька Романа, також журналістка Укрінформу. — Та найважче зовсім не це. Наша опора, захисник і глава родини перебуває в кігтях Кремля! І потрібно зробити все можливе й не тільки, щоб повернути його додому!» Які плани виношує господар Кремля стосовно паризького кореспондента Укрінформу Романа Суценка, напевне, і сам Бог не відає. Білокам'яна мовчить, ховаючись за сфабрикованими звинуваченнями. Рідні чекають. Світова дипломатія пересвідчується, наскільки кучим є насправді потенціал переговорів із тираном. Але день «Д» настане! Лише невідомо, коли саме. У це не можна не вірити.

Українська сучасна казка

Фаршичка

Дельфін

Сьогодні у Оленки був особливо старий настрій. По-перше, у батьків вихідний, а по-друге, її ведуть у дельфінарій! Стояла чудова тепла і сонячна погода. Люди ходили вздовж набережної і годували чайок. Біля дельфінарію Олена побачила великого дельфіна, якого обступили діти. Звичайно, дельфіни не гуляють на суші, це був звичайнісінький чоловік в спеціальному костюмі. Але для маленької Оленки він був незвичайним, справжнісіньким! Вона підійшла до нього і взяла його за плавник. Очі сяяли захватом. Такий величезний дельфін на суші та до нього можна доторкнутися! Але пора було йти на виставу і людину-дельфіна довелося залишити. На зворотному шляху Олена знову підійшла до дельфіна. Вона тримала його за плавник і дивилася на нього, як дивляться на милу домашню тваринку. По очах дівчинки було видно, що так просто вона додому не піде. І вже здавалося, що це тільки її дельфін, вона його не відпустить і ділитися з іншими дітьми вже точно не буде.

– Донечко, пора додому, – одночасно сказали батьки.
– А дельфін?
– Він живе тут. Розважає дітей. Це його будинок.
– Ми візьмемо його з собою!
– Але він в три рази більше, ніж ти!
– Ну і що?

Оленка була дуже наполеглива та відчепити її руку від дельфіна було досить важко. Але і мама з татом не мали наміру здаватися. Обстановка загострювалася, а день, що гарно почався, погрожував закінчитися сумно. І тільки дельфін стояв тихо, без емоцій та покійно дозволяв тримати себе за плавник.

– Нам пора вечеряти і лягати спати, – намагалася вдатися до здорового глузду мама. – Подивися, вже стемніло!

– Дельфін поїде з нами!
– Він великий, – строго зауважив тато.
– Він буде жити у нас! – голос Оленки ставав все наполегливіше та голосніше.

– А де він буде спати? – Батьки намагалися знайти логічне пояснення неможливості існування дельфіна в домашніх умовах.

– В моєму ліжку.

– А що він їстиме?

– Мій суп!

– А де він буде плавати?

– У ванні!

Будь-які спроби мами з татом здорових міркувань розбивалися об дитячу логіку. Дитину вже тягли додому, а вона все ревіла:

– Хочу дельфіна !!!
Так легко псується людський настрій від неможливості виконання всіх наших побажань...

– Ми обов'язково ще прийдемо в дельфінарій, і ти побачиш свого дельфіна. Йому тут краще, адже дельфіни не можуть жити без моря. А ще у нього серйозна робота – спілкуватися з дітьми, – заспокоювала дівчинку мама.

– Може, варто посміхнутися, адже сьогодні був чудовий день, – зауважив папа.

– Сьогодні був дуже хороший день, – погодилася Олена та її настрій покращився. А вночі їй снилися дельфіни. Вони виконували дружний танець в морі та весело вистрибували з води. Оленка стояла на палубі білосніжного катера й спостерігала за ними. До неї долітали бризки води і вона сміялася.

автор Марина Кірнослова

ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ

Відомо про 6 воїнів, які загинули в бою у вересні. Наймолодшому із загиблих було 23 роки, найстаршому - 42. Двох бійців Україна втратила 6 вересня - найбільше за добу. 12 днів вересня були найспокійнішими на фронті. У ті дні обійшлося без поранень, повідомляє прес-штаб АТО. 10 вересня було найбільше обстрілів - 51. За даними зведень прес-центру штабу АТО, за вересень 2017-го на Донбасі: загинули 4 бійців, 30 - отримали поранення. 782 рази російсько-окупаційні війська порушували режим тиші.

6 вересня. **Костянтин СЕРГІЄНКО**, 39 років, родом: із Шостки Сумської області, залишилися: батьки, брат, дружина та син. Костянтин Сергієнко загинув під час обстрілу позицій. Був старшим солдатом 13-го батальйону "Чернігів-1" 58-ї бригади. Костянтин пішов до армії за мобілізацією у 2014 році. Через два роки, у 2016-му, демобілізувавшись, вирішив підписати контракт на службу. Спочатку служив у лавах прикордонників, у Середино-Будському прикордонному загоні. Згодом, за власним бажанням, перейшов до свого підрозділу. Курси снайперів закінчив у навчальному центрі в Десні. "Запропонували пройти навчатися на снайпера. Він погодився, хоча й знав: на фронті снайпер вважається однією з найнебезпечніших професій, - написав у мережі міський голова Шостки Микола Нога. - Спокійний і впевнений в собі, шосткинський доброволець швидко опанував всі тонкощі професії. Особливо довго тягнулись дні, а згодом і місяці підготовки на полігоні під Черніговом. У вітальному інтерв'ю до Дня Шостки наш земляк побажав "чистого неба". Сказав відповідально і впевнено. Ці слова були адресовані всім нам, а особливо - сину,

учню 9-го класу. Засинаючи під диявольський гавкіт Градів, шосткинський солдат уявляв усміхнені обличчя батьків, брата, друзів. Чистого неба... Ці слова пролунали у вічність. Звір війни підступно вночі обстріляв позиції блокпосту. Змішалося все - палаючі бліндажі, крики, постріли снайпера. Коли його хоронили, у Шостку на один день повернулося літо. Небо над головою солдата було чисте і мирне". 7-9 вересня у місті оголосили Днями жалоби.

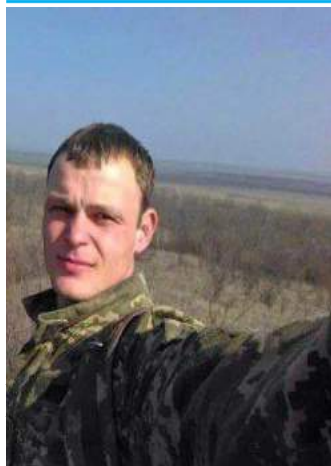
Олег "Єгер" ДИНЬКА, 42 роки, родом: із села Григорівка Запорізької області. залишилися: мама, дружина. Олег "Єгер" Динька підірвався на розтяжці неподалік від Донецька. Служив у 1-й штурмовій роті ДУК ПС. "Ми з Олегом познайомилися на полігоні у Запоріжжі. Ми з батьком були помічниками інструкторів, - розповіла Людмила Іванова. - Я тоді лише зі Слов'янська повернулася. Тато по рукопашці і тактиці допомагав. Олег хотів знати і дізнаватися більше. У серпні цього року ми з ним хотіли знову як тоді в 2014 - зібратися, позайматися, шашлики посмажити. Коли я прочитала про його загибель, то не зразу повірила. Пам'ятаю як він дякував за ті заняття в 2014-му, за ті навички. Говорив, що вони допомагають йому не тільки відходити, але і повертатися. Але, на жаль, цього разу щось у нього не вийшло. Коли тільки чую ім'я "Олег" відразу згадую Запоріжжя, полігон, шашлики. Так і не зібralися ми цієї осені. "Єгер" завжди йшов уперед. Сам пішов в армію, потім в ПС. У нього не було і думки піти на гражданку. Хоч і

міг. Це свого роду покликання. У кожного воно своє. У нього покликання бути Захисником. Так, Захисником з великої букви". З 2014 року Олег служив за мобілізацією. У серпня 2016-го - пішов добровольцем у ДУК ПС. "Я ніколи не була його дружиною. Його справжньою дружиною була Україна. Олег був не сімейною людиною, тому часто не розуміла, навіщо я йому. Але зараз обіцяю, що зроблю все, щоб єдина вулиця в Григорівці носила його ім'я. А також докладу усі зусилля, щоб в Дніпрі на школі №82, в якій вчився Олег, з'явилася меморіальна дошка", - сказала дружина Наталія.

7 вересня, **Ігор "Сокіл" ТЕЛЮК**, 37 років, родом: із селища Клавдієво-Тарасове Бородянського району Київської області, залишилися: мама, брат, сестра, дружина та донька. Ігор "Сокіл" Телюк загинув від кулі снайпера у промзоні Авдіївки на Донеччині. Солдат "Сокіл" був кулеметником 1-го батальйону 72-ї бригади ім. Чорних Запорозжців. Трирічний контракт на службу Ігор підписав у січні 2016-го. "Він був відкритою людиною, щирою та справедливою. Ігор Володимирович повністю віддав своє серце дружині, а доньку (він називав її "кицюня") просто обожнював та носив на руках. Був добрим дядьком, а іноді й татом для своєї племінниці, - розповів волонтер Ян Осока. - Хоробрий, безстрашний воїн, за час служби пройшов разом зі своєю бригадою усі гарячі точки, йому невідоме було відчуття паніки при обстрілах, він

завжди знав, як діяти, та де його місце". "Буаль на живих, але мертвих поглядах батьків та вдів, вуаль, на зворотньому боці якої закарбувалося те єдине та найдорожче у світі обличчя людини, яка під час останньої у цьому житті зустрічі лежала у труні із закритими очима", - додав чоловік.

9 вересню **Максим КРИВИДЕНКО**, 23 роки, родом: із селища Сарата на Одещині, залишилися: батьки, брат і три сестри (з однією із сестер Максим був двійнятами). Максим Кривиденко загинув під час мінометного обстрілу селища Красногорівка на Донеччині. Було чотири прильоти мін і одна з них забрала життя Максима. Разом із ним отримав поранення його побратим. Максим був старшим солдатом, снайпером 18-го батальйону "Одеса" 28-ї бригади. Мріяв про військову службу з дитинства. Тому одразу після закінчення школи долучився до лав ЗС України.

"Одразу після демобілізації восени 2013-го, за власними переконаннями Максим поїхав на Євромайдан і був там до самого кінця, - розповів учитель Максима Іван Дудуш.- З метою недопущення проведення російсько-терористичними угрупованнями референдуму в АР Крим, у складі українських патріотів-добровольців він потім поїхав до АР Крим для підтримки проукраїнських мешканців регіону. Там Максима схопили представники ФСБ РФ. Після того, як їх визволили, він у квітні 2014 року у перших рядах добровільно пішов виконувати свій військовий обов'язок за мобілізацією". Від початку літа 2017-го у складі 2-ї роти він воював неподалік Красногорівки. "Згадай - що ти робив того дня? Так от: ти робив те, що робив - лише завдяки йому. А він віддав за тебе життя", - написала мережі Наталя Гурошева. 12 вересня, день похорону 23-річного Максима Кривиденка, у Саратському районі Одеської області оголосили Днем жалоби.

Вічна пам'ять героям України

14 вересня, **Сергій "Матрос" Альмужний** 30 років, родом: із села Красилівка Ставищенського району Київщини. залишилися: мама, дві сестри, брат, дружина та 10-місячна донька Каталєя Сергій "Матрос" Альмужний Загинув від кулі снайпера у шию на позиції шахти "Бутівка" у Донецькій області. Служив старшим солдатом, командиром відділення розвідувального взводу 3-го МБ 72-ї бригади. "Він був добрим, веселим та життєрадісним. Завжди усміхався. Невиправний оптиміст, який вірив у нашу перемогу та краще життя для всіх українців, - писав у мережі Євген Шевченко. - Патріот з великої букви. Навіть свою відпустку, коли вже служив у 53-й бригаді ЗСУ, "Матрос" оформив не влітку, не на морі її провів. Він оформив її в лютому, щоб приїхати на блокаду та підтримати нас". Максим служив на строковій службі у Луцьку, потім - матросом у Державній прикордонній службі в Ізмаїлі. "Ми довго сиділи мовчки. П'ять хвилин тому я Матросу теплик на позицію дав. Він жартував, говорив, що обов'язково у відповідь вогонь відкриє", - згадував потім побратим Роман Кириченко. "Матрос" пішов навійнудобровольцем у 2014 році. "Він так рвався жити. Він дуже хотів все встигнути. Змінити. Подолати. Перемогти. Увесь його життєвий шлях був присвячений служінню добру та справедливості. Він до тієї фатальної секунди стояв на охороні нашого з вами миру. Він мріяв про краще та ніколи

не забував, що він, у першу чергу, людина", - написав про "Матроса" волонтер Ян Осока. "У нього треба було забирати залізо (ред.-зброю). От він йде, а ньому - гвинтівка, кулемет, гранатомет. У нього все стріляє. Знайти йому заміну неможливо. У нас всі такі хлопці - відчайдушні. Але Матрос - це Матрос", - розказав командир взводу "Май". "Маленький, смішний, весь час потрапляв в різні веселі історії. Але коли намагалися відсторонити його комбата через те, що відпустив у відпустку на блокаду - обірвав телефони всім, кого знав. Став на захист командира. Коли "Донбас" заблокували в Львові, дзвонив і вимагав дати трубку начальнику поліції. Він, мовляв, повинен почути, що говорять бійці на фронті", - розповів Семен Семенченко. Наостанок побратими увімкнули Сергію пісню Степана Гіги - "Яворина". Таким було його побажання.

23 вересня, **Роман ДОВГИЙ**, 26 років, родом: із Первомайська Миколаївської області, залишилися: бабуся, батьки та молодший брат. Загинув від кульового поранення поблизу села Новоолександрівка Попаснянського району на Луганщині. Був старшим солдатом 108-го батальйону 10-ї бригади. Роман пішов до армії, як тільки закінчив школу. Підписав контракт на службу у жовтні 2011-го. В АТО їздив, починаючи з 2014-го. Остання поїздка протривала лише два тижні. Олег приїхав на початку вересня. Перед тим його перевели до нової бригади - 10-ї гірничо-штурмової. 1 жовтня у Романа закінчувався контракт з армією. Планував їхати працювати до Польщі. "Він ніколи сам багато про війну не розказував. Навіть як оце останній раз був, то нам казав, що все нормально, спокійно, ніхто не стріляє", - розповідають друзі. У рідних зв'язок з Романом зник 20 вересня. Три дні ні батьки, ні друзі не могли зв'язатися з солдатом. 24 вересня додому привезли похоронку - сповіщення сім'ї про смерть сина. "Написано, що загинув о 4-й ранку від вогнепального поранення. Поки вони підтвердження не привезли, ніхто не вірив.

Всі вже ніби і знали, але повірити не могли".

Головна подія вересня

Офіційно набула чинності угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Угода про асоціацію України з ЄС (повна назва – Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони; англ. Association Agreement between the European Union and the European Atomic Energy Community and their member states, of the one part, and Ukraine, of the other part) – угода між Україною та Європейським Союзом про асоціацію, яка замінює Угоду про партнерство та співробітництво між Європейськими співтовариствами і Україною та дає змогу перейти від партнерства і співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції. Політичну частину угоди було підписано 21 березня 2014 року, економічну частину – 27 червня 2014 року.

«На перехресті думок»

ПОЛІТИКА НА КРОВІ

Брусилівський прорив генерала Олексія Брусилова під час Першої світової війни влітку 1916 року на Південно-Західному фронті укріплень австро-угорських і німецьких військ увійшов в історію «героїчним, який завдав тяжкої поразки ворогу» (втрати склали 1325 000 солдатів і офіцерів, були взяті міста Луцьк, Чернівці, Станіслав та інші міста і села Волині, Галичини і Буковини).

Яким увійде в історію «прорив» західного кордону незалежної України 10 вересня 2017 року экс-президентом Грузії, апатридом Міхеїлом Саакашвілі і його соратниками, під час якого постраждали 10 прикордонників і 11 поліцейських, визначить час і сама історія.

Вторгнення російських військ в Україну через Східний кордон світом визнано агресією, яка забрала життя (враховуючи всі види втрат) понад 15 тисяч українських військовослужбовців, прикордонників, правоохоронців і добровольців; поранених – майже 11 тисяч.

Перші оцінки «саакашвілівського прориву» уже виставлені і в Україні, і за її межами. Вони - діаметрально протилежні від моральних з гумором і сарказмом (наприклад, «Саакашвілі – м'ячик для настільного тенісу для українських політичних сил», «безробітний шоумен», «Саакашвілі ганяють по всьому світу, як вошивого в лазні», «бардак Порошенка», «маразм Банкової» і т.д.) до гострих політичних («Ганьба на всю Європу!», «геніальний провокатор і руйнівник») і юридичних (це «державний злочин», хоча такого поняття в КК України немає). Одні підтримують Саакашвілі, скандуючи на зустрічах «Дякуємо, Михайле!», інші засуджують вигуками «Ганьба!», «Геть з України!». Були й такі, які закликали прикордонників стріляти в Саакашвілі і тих, хто буде з ним проривати кордон.

Багатосерійну українсько-грузинську трагікомедію-детектив можна назвати словами із пісні Володимира Висоцького: «А в это время Бонапарт переходил границу...».

Кожна серія може мати свою назву. Наприклад, «Друг», «Ворог», «Напівгола Femer або дурні без кордонів», «І знову «тітушки», «Експрес із заручниками», «По мінному полю», «Не винуватий я! Вони самі перенесли мене через кордон», «Старий революціонер». Серіал може продовжуватися аж до втрати незалежності України, якщо ми, українці, його не перервемо.

Подумайте, а хто ж сценарист, режисер, постановник цього серіалу, до якого прикута увага українців (як у 1976 році до бразильського серіалу «Рабиня Ізаура»), і хто так уміло грає на наших людських почуттях?! Мені відомо,

що сценарій цього серіалу з розподілом ролей, з урахуванням психологічних, психічних, фізіологічних портретів Саакашвілі Порошенка, пишуть у Москві і Вашингтоні для досягнення стратегічних цілей РФ і США (незалежно від того, хто там президент).

Головні ролі для дестабілізації політичної ситуації в Україні Москвою і Вашингтоном відведені Саакашвілі і Порошенку, на других ролях - їх оточення, а решта – масовка.

Необразливо бути у них на побігеньках і підтанцювувати їм?! Невже цього не бачить і не розуміє двічі голова СБУ Валентин Наливайченко?! Чи обіцянки Вашингтону про підтримку на майбутніх президентських виборах затьмарили розум і підіграли президентські амбіції так, що не бачить, яка реальна загроза втрати незалежності нависла над Україною?

Чи може це одночасна гра «подвійного агента» і на Москву, де він навчався в Інституті імені Андропова Служби зовнішньої розвідки РФ до 1994 року і отримав, за його твердженням, «другу вищу освіту»? (В середині лютого 1994 року наказом начальника Інституту імені Андропова ст. лейтенант В.Наливайченко був відраджений в розпорядження Служби безпеки України. У квітні 1994 року наказом голови СБУ Євгена Марчука він був звільнений з СБУ «за службовою невідповідністю»).

Про особистого агента політичного впливу Путіна – лідера партії «Батьківщина» Юлії Тимошенко говорити немає сенсу. За не спростованою інформацією ЗМІ Тимошенко була завербована ФСБ РФ в липні 1995 року при затриманні в московському аеропорту з контрабандою 100 тис. дол. США (це підтверджували і результати

перевірки СБУ восени 2004 року, якщо ці документи не знищили, коли головою СБУ у лютому 2005 року був призначений О.Турчинов - права рука Тимошенко).

Думаю, що українцям пора самим написати свій заключний сценарій серіалу, який затягнувся аж занадто, і розставити всі крапки над «і»!

Як для мене (українського офіцера, який разом зі своїми побратимами ще за часів Радянського Союзу створив Спілку офіцерів України, яка прийняла резолюцію про необхідність проголошення Незалежності України, яка для нас дорожча за наше життя), - «саакашвілівський прорив» державного кордону означає:

1. В Україні немає національної Держави (точніше – державності з її інституціями), українського президента, українського уряду, українського парламенту не лише за національним складом, а за змістом і духом (це при тому, що етнічні українці складають понад 80% населення України).

2. В Україні встановлено маріонетковий політичний режим олігархату на чолі з олігархом Порошенком (режим за національною ознакою також не є українським), що управляється з Білого дому, Брюсселя і Кремля та обслуговується силовими структурами і судами, підконтрольними Порошенку.

За твердженням Саакашвілі, «Порошенко вирішив, що Україна - його приватна власність», а для нього – «Україна - друга Батьківщина».

На думку экс-голови СБУ Валентина Наливайченка «Порошенко – це банда злодіїв і офшорників».

На моє глибоке переконання, олігархи як грабіжники українського народу мусять бути ліквідовані фінансово і юридично, оскільки вони є основою не лише монополізму, але й авторитаризму.

Режим Порошенка все більше набуває ознак поліцейської держави і такого суспільно-політичного явища, як «державний тероризм», який визначений Женевською Декларацією «Про державний тероризм» 1987 року, а саме: «Практики поліцейської держави, спрямовані проти своїх громадян: спостереження, розгін зборів, контроль за новинами, тортури, помилкові арешти, масові арешти, фальсифіковані звинувачення, показові суди, вбивства» (документ А/ 42/ 307).

Прикладів ознак поліцейської держави і державного тероризму в Україні політиками і громадськими діячами наведено достатньо, вони висвітлені у ЗМІ (повторювати немає потреби).

3. «Тест Саакашвілі» бездарно провалили всі, починаючи від президента Порошенка і закінчуючи опозиційними політиками – прихильниками Саакашвілі. Серед тих, хто програв, - насамперед Держава Україна і

український народ! Українців знову розділили! Всі ці події відбуваються в умовах війни, коли українські військовослужбовці стримують ціною своїх життів російського агресора на Сході, а на Заході начебто демократичні сили проривають Державний кордон України - один із символів її Незалежності. Весь нинішній активний політикум - влада і опозиція, які порушують Конституцію і закони України та нехтують повагою до самої Держави, проводячи політику на крові, - є реальною загрозою незалежності України.

4. В Україні немає президента як гаранта державного суверенітету, територіальної цілісності України, дотримання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина. Закріплений у Конституції України (ст.8) принцип ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА керівниками країни і органами влади по суті не визнається і не діє.

Президент і парламент до цього часу конституційно не визнали українців корінним народом (титальною нацією) у своїй країні, як того вимагає Декларація ГА ООН «Про надання незалежності колоніальним країнам і народам» (№ 1514 – XV від 14.12.1960 р.) та Декларація ГА ООН «Про права корінних народів» (№ 61/295 від 13.09.2007 р.).

Після Революції Гідності в Україні продовжує діяти антиукраїнська, дискримінаційна за національною ознакою постанова уряду Азарова № 1025 від 10.11.2010 року, яка позбавила громадян України (з них понад 80% - етнічні українці!) мати в реєстраційних державних документах (паспорт, свідоцтво про народження, свідоцтво про шлюб та інші) запис про їхню національну приналежність.

5. Президент, прем'єр-міністр, урядовці, керівники правоохоронних органів, народні депутати (які після виборів створили провладну коаліцію з понад 300 депутатів) забули, що ціною жертвності Національних героїв «Небесної Сотні» (107 загиблих, 1200 поранених і травмованих, 134 незаконно позбавлених волі, 503 неправомірно притягнутих до кримінальної й адміністративної відповідальності, всього у різних формах постраждало 2500 осіб) отримали владу і знаходяться до цього часу при владі, дякуючи кращим синам і донькам України, які захищають Батьківщину від російського агресора в неоголошеній війні, названій Порошенком «Вітчизняною».

Серед загиблих Героїв «Небесної Сотні» та військовослужбовців, правоохоронців і добровольців, які віддали своє життя за Україну на Східному фронті, українці за національністю становлять 86% .

6. Нагадую всім керманічам країни, олігархам, мільярдам та мільйонерам при владі, що в Україні є ще й УКРАЇНСЬКИЙ НАРОД, який ви довели до жебрацтва, громадянське суспільство вільних людей та майже 300 тисяч учасників

бойових дій російсько - української війни.

Особливо акцентую увагу можновладців на положеннях Загальної декларації Прав людини, відповідно до яких люди мають право вдатися до ПОВСТАННЯ проти тиранії і гноблення як до останнього засобу в боротьбі за свої права – та діяти в стані крайньої необхідності або необхідної оборони, як це передбачено чинним законодавством України.

Про це я публічно попереджав Януковича у грудні 2013 року від імені з'їзду Спілки офіцерів України, який висловив йому недовіру як Верховному Головнокомандувачу ЗСУ і запропонував Януковичу добровільно подати у відставку та попередив, що його може чекати доля президентів-диктаторів Чаушеску, Каддафі, Хусейна або доля президента-втікача Киргизії Курманбека Бакієва.

У своїх неодноразових публічних зверненнях до президента, уряду і парламенту від імені багатьох національно-патріотичних громадських організацій я просив виконати вимоги Революції Гідності та у законодавчий спосіб вирішити питання про повернення Українському народу його національного коріння.

Не змушуйте українців робити це черговим Майданом, який цього разу буде національно-визвольною революцією українців за своє Божественне і Конституційне право мати свою, успадковану від дідів-прадідів українську національність, свою національну державу, яку повинен очолювати український президент за національністю, душею і духом та свій національний уряд і національний парламент (обраний пропорційно до національного

складу населення країни).

Зауважу, що такої цинічної антинаціональної кадрової політики, впровадженої Порошенком в Україні, яка принижує українську націю, не було ні за часів Кучми – Януковича, ні за Радянського Союзу, ні в царській Росії.

В українцях на генетичному рівні закладені слова їхнього духовного Батька, Великого Кобзаря Тараса Шевченка, які закликають нас боротися за свободу, волю і незалежність:

«Повставайте, браття мої!

Кайдани порвіте!

І вражою злою кров'ю волю окропите!»

Я не закликаю до повстання чи нової революції. Я вимагаю від президента, урядовців, депутатів працювати на український народ, який їх утримує і терпить, а не набивати власні кишені.

7. Заїжджим гостям та гастролерам пора і честь мати. Погостювали, покерували, понабивали кишені «баблом» і досить. Повертайтеся туди, звідки приїхали. Якщо ж ви зреклися своєї рідної батьківщини, то це і є ваша сутність: ви - як бур'ян перекотиполе. Вам ніколи не зрозуміти українського поета Василя Симоненка, який писав:

*«Можна все на світі вибирати, сину,
Вибрати не можна тільки Батьківщину».*

Іноземці мають розуміти, що українці здатні самі навести лад у своєму домі і бути господарями на своїй, Богом даній Землі!

Українцям пора почати жити за заповітами Тараса Шевченка: «В своїй хаті своя правда, і сила і воля».

Ми маємо пишатися тим, що ми УКРАЇНЦІ (як поляки, євреї, естонці, латиші, латвійці, японці, китайці та інші)! Ми маємо шанувати нашу мову, культуру, історію, звичаї, традиції та захищати їх. Тоді ми станемо єдиним дружним українським монолітом, який любить свою Неньку Україну понад усе і матимемо процвітання рідної нації, яка була, є і буде нездоланною ніким!

*Герой України,
генерал-лейтенант,
кандидат юридичних наук,
заступник Голови Спілки офіцерів
України, народний
депутат України 2-6 скл.,
член ПАРЄ (2006-2010рр.
Григорій Омельченко*

БРАТ'Я, я сказав!

«Сто рядків про книгу»

Оцінка монографії Стефана Лашина „Педагогічний ліцей № 2 в Бартошицях – українські класи“, видавництво «Tursa» 2017 (Польща)

*Єжи Нікіторович, проф. звичайний,
др. габілітований,
кафедра міжкультурної освіти
Університету в Білостоці, Польща*

Сучасний громадянин світу – це людина, здатна до виконання дій з метою захисту і просування власних і соціально-культурних інтересів та цінностей, яка діє в рамках встановлених принципів, що передбачають взаємну повагу. Це людина з високим відчуттям приналежності до спільноти, у стосунку до якої визначає обов'язки і водночас через яку реалізовується. Така людина здатна вести внутрішній і зовнішній діалог, який уможливує пізнання себе і іншої людини згідно з принципом – що більше я впізнаю іншу людину, то більше я зрозумію сам себе. Так я сприймаю підготовлену професором Стефаном Лашином монографію „Педагогічний ліцей № 2 в Бартошицях – українські класи“. У вступі Стефан Лашин як керівник редакційної колегії вказує на реалізацію задуму, який виник ще в 2006 році. Він підкреслює: „Якби матеріали зберігалися в архіві, монографія не становила б великої проблеми, однак так не сталося; і вчителі, і випускники виконали велику роботу“. Текст вступу визначає задум праці, її реалізацію, виражає вдячність і радість із успіху. Отож можна констатувати, що автори розділів і підрозділів створили авторський колектив зацікавлених осіб, що може бути прикладом для створення таких колективів на базі спільних інтересів – доброї пам'яті зі шкільних років, якою поділилися в цій праці і яку видобули з відповідних „сухляд пам'яті“, а також із збережених власних архівів. Те що створено цим колективом, розділено на 12 розділів – від загальних, історичних аналізів, відтворення людських долі, трагедій і переживань до спогадів і біографій осіб, з особливим зверненням уваги на напрями діяльності Ліцею – згідно з принципом: у здоровому тілі – здоровий дух у широкому розумінні, де духовність означає художнє й етичне виховання. Особливою цінністю монографії є розробка і бажання видати її польською та українською мовами.

Вважаю, що в цій школі побудовано автентичну спільноту, людське об'єднання, яке ґрунтувалося на сильних національних і патріотичних почуттях, пов'язаних з культивуванням традицій і особистими взаєминами, що характеризуються взаємною доброзичливістю, підтримкою і розумінням учителів, учнів, їхніх батьків і місцевого середовища. Тут немає скарг, нарікання на труднощі тих часів, а є презентація добрих і поганих сторін

педагогічної роботи, представлення освітньої роботи в таких, а не в інших умовах, в контексті багатьох кадрових проблем, у стеженні органами безпеки, співробітництві вчительського колективу, стереотипів і упереджень, виховних дилем, проблем погашання конфліктів, що мали інколи місце серед польської та української молоді, виявлення успіхів і поразок функціонування в місцевому середовищі і поза ним тощо. Особливо позитивно я сприйняв факти, що стосуються нелегкого життя ліцеїстів і виховних дій, які повинні були полегшити їхні долі. Ці дії не завжди служили цьому і часто були занадто суворі, неадекватні до провин.

* Хотів би підкреслити і звернути увагу на підняття в монографії важливої в соціально-культурному контексті, особливо динамічної і складної проблеми міжкультурних відносин, з особливим підкресленням змін, які мали місце. Проблемою є стигмат і автостигмат, відчуття окремішності, які часто були маргіналізовані висміювані й осоромлювані. Виникає проблема опірності, поваги до успадкованої культури, як інколи й бунту в стосунку до цієї спадщини, яка не визнавалася групою більшості. З фактів, описаних у монографії, роблю висновок, що Ліцей підтримував цю опірність і формував почуття шанобливого ставлення до власної культури, а водночас і почуття громадянства. Але, може, й не завжди, на що вказує приклад, що стосується шкільних емблем на рукавах, які були ідентифікатором і спричиняли, наприклад, нищення курток.

*Так зустрічають гостей в
Бартошицях*

Як я вже відзначив, у цьому Ліцеї було створено колектив, що мав спільну тотожність, визначені зразки взаємодії усередині групи і назовні на новій території, на яку переселили прихильників греко-католицької церкви. Найістотніше, що створює єдність, – це первинна (органічна) воля, що корениться в природі людини, натуральна й емоційна потреба співжиття з іншими. Своєю чергою, суспільство опирається на раціональні мотивації, проявляючись у свідомому і доцільному виборі колективом визначених взаємодій з людьми, серед яких прийшлося жити, працювати і реалізовувати себе.

Українська спільнота, що представлена в монографії, не живе проблемою втрати і боротьби за тотожність, але розбудовує взаємовідносини з іншими на спільній новій географічній території, розкривається на нові цінності і норми, ідеї, зразки дій і вчинків, водночас зберігаючи і культивує спадщину предків, традиції і мову. Може, і було недружелюбне до українців середовище, напевно виникали конфлікти в контексті користування українською мовою в публічних місцях лицейною молоддю і т. под.

Ця монографія є прикладом розбудови системи зв'язків поза покинутою територією, однак це не була першочергова проблема. Вважаю, а так виникає з монографії, що першочерговим було співіснування і розвиток, незважаючи на стеження та насильну асиміляцію, впертість і робота над собою, щоб показати, що мене на це вистачить, що я можу і мушу більше ніж інші, що я умію бути і реалізовуватися, незважаючи на поділи за національною ознакою.

Рецензована монографія вказує, що, навіть живучи в ізоляції від своїх, як вказував М. Новак (Пробудження етнічної Америки. Варшава 1985), без будь-яких сусідських зв'язків, члени певної групи можуть брати участь у спільній спадщині, придбаній у дитинстві і молодості, в істотних для розвитку людини шкільних роках. Це приклад демонстрації функціонування об'єднань, спільних за походженням, що характеризуються відчуттям цієї спільності, вираженій, зокрема, у власній назві і родинній символіці, а також об'єднань новостворених, сформованих, які опираються на натуральну потребу співжиття і взаємодії з іншими, на емоційні зв'язки і взаємини дружби (об'єднання друзів, ровесників, товариські, сусідські). Не випадково в цій монографії зазначено, щоб треба пам'ятати про цілу школу, а не писати монографію тільки про українські класи. Такі новостворені спільноти виникають у результаті надбання спільного досвіду, реалізації гуманістичних ідей. Зрозуміло, що механізмами, які сприяють створенню спільнот, є: мова, життєві принципи, звички, звичаї, обряди, спосіб мислення, вірування та ідеали, знання, моральність, право, зовнішні і внутрішні зразки життя. Пережили і зміцнили ті групи, які розвинулися й зберегли

серед своїх членів родинні, корінні цінності.

Істотними ознаками спільноти є взаємодія і зацікавленість, і я вважаю, що Ліцеї це забезпечував. Стверджую це, ознайомившись із наступними розділами монографії. Важливо було вийти назустріч потребам молоді, сприяти розвитку їхніх захоплень, довести до взаємозалежності і дружби членів колективу, сформувати, згуртувати, зінтегрувати групи. Молодь, маючи різні потреби, згуртовується і, поступово задовольняючи ці потреби, підвищує зацікавленість, посилює близькість і згуртованість. Вихідним пунктом є потреби і взаємодії, вінцем – об'єднана, згуртована група, що має вплив на поведінку і ставлення своїх членів. Вищезгадану модель застосовують менш або більш свідомо в педагогічних ліцеях, а я знаю про це, оскільки був випускником Педагогічного лицю в Бельську-Підляськ, у якому також були класи А і Б. У класах Б вчилися учні, які в початковій школі вивчали білоруську мову й ідентифікували себе як білоруси. Суттю співжиття не були національні відмінності, а спільне функціонування на позакласних заняттях (спортивні колективи, малі театральні форми, музичні, танцювальні колективи, хор та інші види творчої діяльності). Не було в тижні жодного вільного попудня від занять у цих колективах, у малих групах, які виникали і функціонували на основі можливостей і вмінь педагогів та учнів, на основі зацікавленості і можливості товариських взаємодій. Сьогодні думаю, що це була перша сходинка в теорії і практиці „суспільної ідентифікації“, де взаємодія і взаємосимпатизування сприяють виникненню груп за інтересами і захопленнями. У контексті вищезгаданого я задумався б над заголовком сьомого підрозділу в п'ятому розділі „Співжиття польської та української молоді“. Думаю, що більш адекватним заголовком був би такий: „Проблеми комунікації (взаємодії або взаємовідносин) молоді“. Знайомлячись із біографіями педагогічних працівників, збагаченими спогадами, біографіями випускників від 1961 до 1970 років, спогадами професорів, випускників, друзів і прихильників школи, інтерв'ю, інформацією із зустрічей після років, із з'їздів, слухаючи улюблені пісні, читаючи вірші й особисті зізнання членів спільноти, оглядаючи фотографії на диску DVD, приватні колекції, я мав відчуття великої близькості і емпатії, враження, що всі, хто збирав і демонстрував інформацію в монографії, покликали до життя великий суспільний рух, рух, який прагне до утримання і відтворення місцевої культури і пам'яті про неї, доброї пам'яті, що стосується Лицею, пропагування її, утримання і культивування наступними поколіннями. Хотів ще зауважити, що всі (учителі й учні), згадуючи школу і роки, проведені в ній, свої спогади пов'язують із територією, мовою,

звичаями, обрядами, ритуалами, парафією, конфесійною групою, ментальністю, свідомістю спорідненості тощо. Отже, підняли водночас дії в сфері культивування, надавання цінностей різні форми вияву з метою збереження важливих цінностей культурної спільноти. Думаю, що ця потреба виникла з метою захисту власної культурної totoжності, з метою підтримки корінних цінностей і утримання їхньої цілісності. Хотів би наголосити також на освітньому елементі, тобто свідомій дії на користь розуміння суті, проведенні цікавих заходів з метою їх збереження і збагачення, виховання виконавців цього типу дій, особливо дій, які утверджують цінності вітчизняної культури. Знайомлячись із біографіями, доповненими спогадами, я усвідомив важливість типології вчителів, яку кожен, хто безпосередньо чи побічно пов'язаний з учительською професією, застосовує для власних потреб або в контексті розуміння їхньої поведінки. У інтерв'ю, зустрічах після років чи спогадах про вчителів, які вже відійшли (розділи X, XI, XII) можна зауважити багато типів учителів, опікунів-вихователів. Автори цих розділів, вказуючи на ерудитів, на рефлексивні помисли, які володіють особливим відчуттям виховного процесу і тісно пов'язані з середовищем і життям школи, представляють послідовних учителів, які правильно добирають форми і методи навчання, інтуїтивно відчують психіку учнів, потреби і можливості учнівського колективу, експресивних учителів, що намагаються передати свої психічні стани, почуття, прагнення, стремління, вразливість своїм учням і т. под.

На закінченні монографії Стефан Лашин звертається до Читача з проською, щоб він „...висловив свою думку на тему цього опрацювання“. Далі він пише: „Ми усвідомлюємо, що немає досконалої, ідеальної праці. Тому дуже просимо висловити свої зауваження, особливо критичні, хоч, звичайно, й позитивні, якщо запрезентований матеріал на них заслугоує. Маємо відчуття, що ми напрацювалися досить багато, готуючи ці матеріали. Однак про те, чи досягли поставленої мети, можуть судити тільки реципієнти, читачі нашого витвору“.

На мою думку, праця повинна викликати широкий розголос і бути дуже добре прийнятою за багатьма обставинами, на які я старався звернути увагу. Вважаю, що добре вийшло, що вибрано, як пише Автор монографії „золоту середину“, тобто продемонстровано тексти, що стосуються української меншини в Польщі, проблеми шкільної освіти і навчання вчителів у педагогічних ліцеях і біографії, спогади випускників і вчителів та інші матеріали. На цій основі, пізнавальному фундаменті, у наступних розділах маємо дуже добру презентацію численних, дивовижно цікавих і цінних пізнавальних аналізів і рефлексивних спогадів. Вважаю, що розділи добре скомпоновані, у

них немає виразних дисонансів, а є поліфонія, яка була в житті Авторів текстів, їхніх родин і найближчих. Втрачаючи поліфонію щораз рідше чуємо інші голоси, не можемо визначити одночасно кілька самостійних голосів-мелодій, що становлять музичну цілісність. Вважаю, що монографія про Педагогічний лицей № 2 в Бартошицях не є закінченням досліджень та аналізів над історією цієї школи, а, напевно, початком відтворення індивідуальних і соціально-культурних просторів. Отже, треба невпинно спрямовувати нашу активність і творчість на те, що визнаємо за найкраще, найбільш цінне для себе і водночас для культури, яку представляємо. Монографію я сприйняв як відтворення соціально-культурного простору, який формували Автори монографії, в якій щораз більш укорінювалися і з якою щораз виразніше ідентифікувалися, відповідаючи за неї і створюючи її свідомо, беручи в ній творчу участь. За публікацію цієї праці промовляє її пізнавальна цінність і демонстрація авторського задуму в сфері розгляду, аналізу і інтерпретації функціонування Педагогічного лицейу № 2 з особливим урахуванням українських класів. У тексті Читач знайде цікаві пізнавальні аналізи, описи й інтерпретації, звернення, з одного боку, до багатой літератури предмета, порівняння, презентації власних досліджень, синтез, вказівки і пропозиції, з другого – індивідуальне отримання досвіду і переживань, спогади, біографії, особисті рефлексії, які вражатимуть, напевно, кожного хто з ними буде ознайомлюватися. На закінчення хочу сказати, що отримав велику приємність і насолоду, читаючи цю надзвичайно цікаву, мудру і пізнавальну працю, тому раджу прочитати її всім потенційним Читачам. Не менше задоволення я мав, переглядаючи диск DVD на якому заінстальовано близько 3000 рідкісних індивідуальних та колективних фотографій. Тож бажаю всім приємної лектури!

Переклад з польської мови проф. Микола Лесюк, доктор філологічних наук, завідувач кафедри слов'янських мов у Прикарпатському національному університеті ім. Василя Стефаника в Івано-Франківську (Україна).

«Спеціально для «Бористену»

ДО 180- річчя ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МОВОЗНАВЦЯ ПАВЛА ЖИТЕЦЬКОГО

Ну що б, здавалося, слова...

Слова та голос

– більш нічого.

А серце б'ється -

ожива,

Як їх почує!..

Знать, од бога

І голос той, і ті

слова-Ідуть меж люди! ... (Т.Шевченко)

Від часу відновлення української держави зросло надзвичайно велике зацікавлення серед загалу населення до української мови. Появилось десятки-сотки віршів і стільки само пісень про захист української мови. Одночасно противники української мови, тобто відкриті її вороги та взагалі вороги української національної ідеї, такі як в минулому Табачник, а в наш час Аваков і їм подібні, демонстраційно понижують українську мову. Зрештою вони і їм подібні добре усвідомлюють, що боротьба за українську мову - це боротьба за державність української нації. Не даром кажуть мова наша - це наша релігія, наша держава, ми з мовою ідентифікуємося, цеж наше минуле, наша надія на краще майбутнє. Це наш скрб і наше життєве коріння, що заповняє життєздатними соками, без яких ми розвієнося і повсихаємо. Мова нас гуртує, дає снагу жити і поконувати труднощі, зрештою це наша надія жити і сподіватися, що завтра зійде сонце і розвіє темряву, а на її місце прийде, добро, наука і національна свобода. Як же так сталося, що багатівічне катування української мови сотками наказів і указів, а в тому Валуївський церкуляр з 1863 р. спричинив лише застій, але незумів вбив мови. Дня 17 травня 1876 р. з'являється нечуваний в історії культури „указ” проти української мови й українського письменства званий „Емським”, бо підписав його цар Олександр II в Емсі (Німечина). На основі цього злочинного „указу” заборонялося не тільки видавати україномовну літературу, але і заборонялося її ввозити за кордону, а також заборонялося організувати сценічні виставки. На те Павло Чубинський, написав „Ще не вмерла Україна” палкий вірш, який став національним гімном. Наша земля в терпіннях зроджувала нових героїв, - захисників рідною мови. Серед багатьох Олександр Кониський (1836-1900) захищав українську мову своїми повістями. Величезну просвітницьку захисну діяльність рідної мови відіграли театральні актори, які мовою п'єс промовляли до свого народу. Наприкінці 1899 року Микола Міхновський разом із Д. Антоновичем заснували першу радикальну самостійницьку

українську партію - Револуційну українську партію. Написана Миколою Міхновським 1900 року брошура «Самостійна Україна», яка стала першою маніфестаційною декларацією українського націоналізму.

В своїй праці М. Міхновський висловлював переконання, що “тільки держава одноплемінного державного змісту може дати своїм членам нічим не обмежену змогу всестороннього духовного розвитку і досягнення найліпшого матеріального гаразду”. Він писав; «Україна для українців! І пам'ятаймо, що слава і перемога - це доля борців за народну справу. Вперед! Бо нам ні на кого надіятись і нічого озиратись назад!». В широкому розумінні цього слова, це все те найбільш суттєве мова народу, що людина зуміла створити власним розумом, а не одержала цього дару від природи. Це наші, творчі духовні надбання найбільш освічених верств народу, перевидавані за допомогою мови з покоління в покоління. До таких освічених представників нашого народу належить Павло Гнатович Житецький, що народився 4 січня 1837, у місті Кременчуку, тепер Полтавської області, в родині священика. Був він відомим українським філологом, педагогом і громадським діячем, доктором словесності з 1908, членом коресподентом Петербурзької Академії Наук з 1898, членом НТШ (Наукове товариство ім. Т. Шевченка у Львові з 1903 року. Освіту почав в Кременчуку, вчився в Полтавській семінарі і продовжував навчання у 1857р. Київської духовної академії. Однак 7 червня 1860 р. звільняється з академії за власною заявою, а восени вступив до Київського університету на історико-філологічний факультет. Після його закінчення дістав призначення до Кам'янець-Подільської гімназії на посаду вчителя словесності. На початку 1870-х рр. Павло Гнатович бере активну участь у створенні та діяльності Колегії Павла Галагана - елітного навчального закладу для представників дворянства. Він розробив статут цього закладу, де пропрацював близько 20 років викладаючи словесність. Галаган це був великий поміщик з Полтавщини заснував колегію як пам'ять про свого померлого сина, відписавши на її утримання великі маєтності що, становила 275 тис. рублів на той час це становило величезну суму та подарував багату вартісну бібліотеку. В 1912 року в “Щорічнику” колегії С. Єфремов писав: “Його учні зберігали пам'ять про нього, як про світлого “учителя життя”, який “заклав перші паростки свідомого ставлення до науки і життя”. П. Житецький викладав також у різних навчальних закладах Києва

(1867-1880). У 1880 р. через політичну неблагонадійність був не посвоєї волі висланий з Києва і впродовж наступних двох років викладав у середніх військових навчальних закладах Петербурга, в Академії генерального штабу, в Петербурзькому університеті. Після повернення в Україну працював учителем в Київському Володимирському кадетському корпусі (1882-1893). П. Житецький був дійсним членом Південно-Західного відділу Російського географічного товариства (1873), Історичного товариства Нестора Літописця (1879) та інших науково-культурних організацій, належав до Київської еліти. В основному працював педагогом займався вникливими дослідженнями над мовознавством, працював як громадський діяч, писав статті на тему лінгвістики, цікавився науково історію української літературної мови, досліджував українську літературу XVI- II – XIX ст., заклав основи теорії й практики українського перекладу. Його Микола Лисенко так назвав; "Павло Житецький гротмейстером від філології", а Сергій Єфремов писав про нього: "Видатний український вчений. Разом з тим був і живим, чутливим громадянином своєї батьківщини, який болів її болями, хто на собі відчув до певної міри її гірку долю... Його особистість, погляди і діяльність заслуговують якнайширшої популярності". Тому і пригадуємо, що Житецький був першим істориком української літературної мови. Він написав близько 30 праць, якісно новаторських і таких, що визначали дальший шлях розвитку української лінгвістики. Серед них "Енеїда" Котляревського в зв'язку з оглядом української літератури XVI- II ст.", "Нарис літературної історії української мови в XVII ст.", "Про українські народні думи" та ін. Видатний внесок П. Житецький зробив в Шевченкіану. Свого часу без нього не відбувався жодний захід, пов'язаний з виданням творів Шевченка та вшануванням його пам'яті. Він консультував з питань орфографії празьке видання "Кобзаря", що вийшло у двох томах (1876), спонукав А. Козачковського до написання спогадів про зустрічі з Т. Г. Шевченком, виступав на ювілейних днях пам'яті поета, даючи оцінку його творчості. П. Житецького було обрано дійсним членом Наукового товариства імені Т. Г. Шевченка, а з 1908 року він отримав наукове звання — доктор філології. Головне, що він писав українською мовою, одна з перших його праць з історії фонетики української мови «Нарис звукової історії малоруського наріччя» (1876), у якій вчений намагається розв'язати ряд питань, зокрема про занепад редукованих «ъ» та «ь», про звукову природу «ѣ» та перехід його в «і» тощо.

У розвідці «Опис Пересопницького рукопису XVI ст.» (1876) Житецький розкрив мовні та палеографічні особливості пам'ятки і виявив у її тексті багато рис живого народного мовлення, показавши велике значення її для вивчення історії української літературної мови. Особливо

цінними є праці з історії української літературної мови, що актуальні й у наш час згадане вище: «Нарис літературної історії малоруського наріччя в XVII ст.» (1889) та „Енеїда” І. Котляревського і найдавніший список її у зв'язку з оглядом малоруської літератури XVI- II ст.” (1900). вчений дослідив функціонування у писемності 17-18 ст. двох типів старої літературної мови - слов'яно-української, що продовжувала церковнослов'янську традицію, і книжної української мови, яка поєднувала стару писемну традицію з елементами живого народного мовлення. Одночасно розглянув процеси еволюції обох типів літературної мови на ґрунті їх взаємодії з народнорозмовною мовою і занепад їх під впливом русифікації у 18 ст. Павло Житецький першим показав значення «Енеїди» І. Котляревського для формування нової Української літературної мови. Становлення нової літературної мови він розглядав у її зв'язках із старою книжною і вбачав у мовно-літературній діяльності І. Котляревського розвиток традиції вживання живого народного мовлення у низьких жанрах староукраїнської писемності, яка сягала в сиву давнину. Досліджував також шляхи розвитку словянських мов і їхні взаємозв'язки. На увагу заслуговує праця Житецького «Думки про народні малоруські думи» (1893). У праці «Про переклади Євангелія малоруською мовою» (1905), де Житецький здійснив науковий аналіз мови тогочасних українських перекладів Євангелія з екскурсом в історію перекладів євангельських текстів українською мовою. Він автор шкільних підручників: «Теорія твору з хрестоматією» (1895), «Теорія поезії», «Нариси з історії поезії» (обидва— 1898), які не раз перевидавалися в Україні. Вчений брав активну участь у виробленні норм українського правопису. Розроблена Павлом Житецьким правописна система частково була використана

в україномовній частині «Записок Юго-Западного отдела Русского географического общества» (1873–1876), а також мала вплив на правопис «Словаря української мови» під редакцією Б. Грінченка (1907-1909). Допомогав Житецький в упорядкуванні й підготовці цього словника до друку. Понадто він полемізував не тільки з так званими проімперськими великоруськими тенденціями, щодо української мови. Але також дав відсіч належну польському псевдо теоретикові Грондовському, який від 1672 р. у творі „Україна” вважає Україну окраїною Польщі. Мовляв, що назву Україна продумали нам саме поляки. Зрештою про ці та подібні абсурди, які також описував польський дослідник Я. Парандовський гидко їх навіть загадувати нта аналізувати.

З гордістю можна відмітити, що Житецький був активним учасником також українського політичного руху, членом київської „Громади”, співробітником „Кіевской Старини”. У дискусії щодо «теорії» М. Погодіна про нібито російськість князого Києва відстоював думку, що Київська Русь - це держава українського народу, що традиції культури й побуту тут не переривалися у всі часи, а риси української мови наявні в фундаментах ще у письмових джерелах 12-13 ст. На ці часто провокативні питання П. Г. Житецький своїми численними працями з українського мовознавства, літератури та фольклору, авторитетно висвітлив лінгвостилістичні особливості багатьох жанрів української літератури, зокрема української народної творчості, східнослов'янської діалектології, лексикографії, українського правопису тощо. Окремі його твердження,

наприклад про походження східнослов'янських мов з єдиного джерела, про основні етапи розвитку української літературної мови про український правопис і лексикографію зберігають теоретичне і практичне значення навіть для сучасного мовознавства. Однією з найкращих праць у доробку педагога-філолога стало дослідження “Енеїди” Котляревського про цю працю ми вище згадували, - не старіє ця праця й сьогодні. Її не може обійти увагою жоден дослідник як давньої української літератури, так і творчості І. Котляревського. За видатні заслуги в галузі філології Петербурзька Академія наук у 1898 році обрала П. Г. Житецького своїм членом-кореспондентом. В 1903-1911 роках Павло Гнатович був почесним членом Полтавської ученої Архівної комісії. Він же лауреат Уваровської премії Петербурзької Академії Наук (1877, 1890), премії Петра Великого за підручники “Теорія поезії” та “Нариси з історії поезії”. П. Житецького називають “дослідником національної реліквії” –Пересопницького Євангелія. Про свої дослідження вчений уперше доповів колегам на III Всеросійському Археологічному з'їзді, який відбувся у Києві 1874 року. Зрештою він відстоював думку, що Київська Русь — це держава українського народу, що традиції культури і побуту тут не переривалися у всі часи. На Україні низка вчених і шляхетних староукраїнських родів, які непохитно разом з своїм народом відстоюють історичну правду про рідну мову. Мову, яка була так в минулому, як і тепер переслідувана, бо ця мова давала і дає основу українській державі. Жетецький твердив, що мова найкращим джерелом сили

народу та дуже часто стає народним оборонцем в різній формі, а особливо в пісемному мистецтві. Вона є остоею для тих, які живуть в далеких чужих країнах. Про це дуже гарно сказав Публій Овідій Назон, один з найвидатніших римських поетів, що жив в Римі на початку нашої ери. За довгі роки на заслання він „Писав листи з Понтону“, в яких висловлював думку, "Зміна підсоння, не міняє душі людини". У XVIII ст. Великий німецький учений Й. Г. Гердер (саме він пророкував українському народові велике прийдешнє, вбачаючи в Україні майбутню Елладу). Він сказа, - люди, щоб нормально розвивались, мають не лише їсти і пити, але й належати до якоїсь своєї спільноти, це означає єдність крові і єдність мови. Тож на ділі докажм воім розумом і національною гідністю, що в нас спільна рідна українська мова. Щоб вона за словами П. Куліша, була справді; "... нашого життя міцна основа, Певніша над усі скарби й багацтува." Але наша мова має також багато противників. Росія завжди вважала, що „Український рух є для Росії більш небезпечним, ніж усі інші національні рухи, взяті разом, а зокрема мовне відмежування, це катастрофа російської „могутності.” (як писала газета „Киевлянинь” у 1914 році). В 1924 р. Закон санаційної Польщі про обмеження української мови в адміністративних органах, суді і школах. Довів, що 1922/23 навчальному році в Галичині було 2532 українських шкіл, а в 1929/30 – їх залишилося 749. Під час антиукраїнських репресій в СРСР 1938 р. прийнято постанову про обов'язкове вивчення російської мови в усіх національних республіках. Після Другої світової війни на Закарпатті у Польщі існувало 152 українські школи з них залишилося лише 22 і ці були знищені після акції „Вісла” в 1947 році. Подібна ситуація була в Чехословачії, де з 300 українських шкіл залишилося 20, а під тиском з 200 тисяч етнічних українців залишилося около 35 тисяч. Висновок: чи царизм, феудалізм, чи капіталізм чи так званий соціалізм – доля поневоленого народу однакова: лінгвоцид, етноцид, а дуже часто і геноцид. Всі ці тенденції спрямовували мовну українську політику до напрямку загибелі. Ворожі кола Росії і Польщі вважали українську мову варварською. В. Белінський називав нашу мову „наріччям” і образав Шевченківський дух і різко виступав проти україномовного питання. Тому наша поетична ніжна мова ставала об'єктом зневаги і насмішок. М. Костомаров писав; Ієрархи російської православної церкви, різко забороняли запровадженню української мови до церков – говорили, що це мова неугодна Богові. Тільки духовенство УГКЦ Ангеловичів, Шашкивечівців, Сембратовичів, Яхимовичів, Шептицьких та інших провідних діячів були правдивою захисною тарчою нашої мови та головним осередком українськомовного життя

церкви і народу, а відтак мова стала володарем і державности. За це і Москва помстилася в 1946 р. над УГКЦ. Вона хотіла її умертвити, та за Божим проведінням ця Церква воскресла і живе.

Підбиваючи загальні підсумки, хочеться у формі закликати сказати, - працюймо всі разом для національної ідеї, над мовою вдень і вночі, щоб рідна мова звучала в щоденному ужитку в усіх сферах і всіх закутках України. Маємо своїх «програмістів», яких досягнення античності перенесли на ґрунт сучасної України, - це ноосфера хай буде твоя. Цю статтю я писав за наказом душі, це моє скромне зернятко з передуманого і перечитаного зрозумілою мовою, до якої хочу заохотити тих, які до кінця не осмислили її значення і вартости, її надскладних істин вічного і тлінного, заохотити до своєрідної мандрівки, духовним простором, до усвідомлення свого «Я» і яке моє „Я” у найважливіші місії для моїх нащадків. З великою шанєю ставлюся до президента Петро Порошенко і оцінюю його, як одного з найкращих президентів після відновлення української державности. Це некрикун і неперевертень типу Тимошенко і її подібним, а серйозний дипломат з міжнародним визнанням. Мене тільки дивує виступ пана П. Порошенка 7 вересня ц.р. у Верховній Раді під час виступу зі щорічним посланням до народних депутатів. „На черзі його проект, який пропонує Президент українській мові повноправну присутність у сфері послуг, який нібито має встановити баланс між державною мовою і принципом “клієнт завжди правий”, - зазначив Порошенко, - цей проект нічого не змінює в мовній політиці, а залишається пустим звуком, який створює поле до двозначної маніпуляції в мовній політиці. Одже в мовній політиці пора на принципові рішення, чиновники, які на державних постах не володіють державною мовою повинні ці посади залишити і допустити на становища людей з повною придатністю в тому і державною мовною. Коли йдеться про проф. Павла Житецького на початку ХХ ст. він все частіше став хворіти. У травні 1909 р. Павла Житецького вразив інсульт, внаслідок чого він при ясному розумові й неущкожденій здатності бачити й говорити повністю втратив рухомість і так йому довелося жити. А 18 березня 1911 року П. Житецький тихо відійшов з нашого земського життя. Похований на Байковому кладовищі Києва. Повчальним і дорогим лишаються для нас кращі риси його особистої праці та консеквентного служіння нації. П. Г. Житецького духовний потенціал, жертвна працьовитість та цілеспрямованість в науці, всеосяжна любов до рідного слова і вміння не розхлюпати в сірій пил життєвої буденщини духовних святощів, а жити скарбом України, становить для нас твердий шлях дороговказу.

Ярослав Стех (Канада)

Дніпрянка Світлана Іванченко створює картини без фарб

Дніпровська художниця Світлана Іванченко створює унікальні картини, на яких замість фарб використовує різні мушлі та пісок. Ця техніка — авторська і незвична, в Україні аналогів їй немає.

Туга за Батьківщиною

Світлана Іванченко родом із Криму, де і відбулось її перше знайомство з мистецтвом живопису. Спочатку навчалася в Ялтинській художній школі та в майстерні відомого кримського художника Сергія Бакаєва. «У родині Бакаєвих завжди цінували мій талант та підтримували мене. Ми приятелювали, я сумую за тими часами», — згадує Світлана. Після цього закінчила Глухівський педагогічний інститут ім. Сергєєва-Ценського за спеціальністю — «образотворче мистецтво», працювала художником-оформлювачем. А потім — родина, діти, сімейні клопоти, онуки, і часу на творчість залишалось усе менше. «Одного разу я вирішила: досить чекати. Треба щось створювати. Захопилася технікою мозаїки за допомогою піска та мушлів. Це нагадує мені про рідні місця, набережну Ялти», — розповідає художниця.

На пам'ять про Крим Світлана створила картину «Дама з собачкою», в якій втілила любов до Ялти й тугу за батьківщиною. Саме її вона називає своєю улюбленою роботою. А о т повернутися у Крим художниця планує тільки тоді, коли він знову стане українським.

Реквізит — під ногами

Техніка дуже непроста. Адже майстриня самостійно сортує матеріал у власну палітру. Буквально кожну піщинку чи мушлю Світлана оцінює за кольором, аби потім вона стала «фарбою» на полотні. Мушлі не фарбує, лише завершуючи роботу, покриває її прозорим лаком. Іноді, аби відібрати 30 грамів необхідних піщинок за кольором (це столова ложка) — майстрині потрібно 7-8 годин! Чорне море має яскраві раковини — сірі, полум'яно-руді, білі. Азовське — переважно бежеві. Увесь реквізит спочатку треба промити водою. «Це кропітка робота. А матеріал мені привозять друзі з різних морів, дещо купую через Інтернет. Середземне та Червоне — дають ті необхідні відтінки, які можуть втілити будь-яку фантазію», — розповідає Світлана. Трапляються й курйозні випадки зі збором сировини. «Нещодавно, коли ми з чоловіком відпочивали в Ізраїлю, після шторму на пляжі було багато білосніжних черепашок-мушлів. Я почала їх збирати, навіть деякі туристи допомагали. Спочатку дивувалися, чому я весь час риюсь у піску, а потім самі приносили гарні раковини. Коли у Тель-Авіві ми проходили огляд багажу, чоловіка попросили ще й на огляд ручної поклажі. Через хвилину прибігає і просить листівку з моєю роботою, адже працівники контролю питали: «Що це у вас — цукерки чи печиво?». Тоді ми привезли додому 1,5 кілограма черепашок», — згадує Світлана.

Але якщо є натхнення, картина може «народитися» за кілька днів чи місяців, залежно від розміру. «Реквізит я відбираю голкою. Спершу роблю ескіз олівцем на ДВП. Портрети починаю з очей — наношу на частину малюнка клей, висипаю пісок, притискаю і піднімаю картину. Зайві піщинки осипаються. Збираю їх знову, тому що вони в моїй роботі на вагу золота», — каже Світлана.

З дрібних мушлів художниця створює фон. «Великі черепашки використовую для створення вовни тварин або волосся персонажів. З гостреньких та тонких формую вії, а черепашки білого кольору взагалі схожі на підсніжники. Чистий білий колір на картинах — це подрібнений білий корал. По суті, у природі можна знайти будь-який потрібний відтінок», — упевнена майстриня.

Мистецтво не для всіх

Вартість роботи оцінюється залежно від складності її виконання та розмірів. Творчість дніпрянки високо оцінили за кордоном. Наприклад, у США про неї дізнались ЗМІ ледь не швидше, ніж у рідному Дніпрі.

Першу свою картину з піску і черепашок художниця назвала «Піна». Потім була серія морських етюдів: «Медуза», «Золота рибка», «Стихія», «Крим», «Черепашки».

Особливість її картин у тому, що будь-які

складні елементи (обличчя, жіноча фігура, образ хижої тварини) виконані без зайвої ретуші й підфарбовування, пронизані добротою душі й копіткою роботою.

Сьогодні витвори Світлани Іванченко прикрашають приватні колекції поціновувачів мистецтва з України, Росії, Німеччини, США, Польщі, Домініканської Республіки. Сім персональних виставок та чимало приватних замовлень — це щоденні клопоти Світлани.

Дарина Сухоніс

Використання потенціалу народного мистецтва у вихованні молодого покоління та формуванні позитивного іміджу України у світі

Як відомо народне мистецтво відіграє важливу роль у художній культурі українців. Килимарство і вишивка, гончарство і художнє плетіння, колядки і традиції Великодніх свят залишаються і сьогодні невід'ємною частиною повсякденного життя багатьох родин українців. Твори народного мистецтва потребують сьогодні нашої уваги і збереження, адже художня цінність із зменшенням їх кількості весь час зростає. Тому створений шість років тому в Дніпрі Будинок мистецтв одним із пріоритетів своєї роботи визначив збереження і розвиток усіх видів народного мистецтва, притаманних нашому етнографічному регіону. Нами був ініційований проект «Дивосвіт народного мистецтва», що мав на меті виявлення майстрів-носіїв традицій, об'єднання їх, проведення виставок, зустрічей, майстер-класів. У рамках проекту щорічно проводяться різноманітні виставки: Всеукраїнські – традиційної народної іграшки «Різдвяна казка» та «Мистецькі атрибути Великодніх свят», регіональні – «Народне мистецтво козацького краю» та «Магія творення ляльки». У період становлення та розвитку України як самостійної держави на початку XXI століття надзвичайно важливою і актуальною є проблема формування системи виховання особистості молодого громадянина. При вирішенні цієї проблеми важко переоцінити значення традиційної народної культури. Кожна нація, кожен народ мають свої традиції, звичаї, обряди та свята, становлення яких відбувалося протягом багатьох століть. У більшості регламентуючих документів Міністерства культури України та органів місцевого самоврядування збереження і розвиток народного мистецтва визначено пріоритетом. З усвідомлення цього в 2002 році нами і був започаткований авторський проект «Фольклорні скарби передмість Дніпра» (автор і керівник проекту В.В.Слобода), метою якого стало виховання у сучасного покоління юних містян відчуття причетності до свого народу, відродження та розвиток національних традицій. Серед різноманітних форм реалізації проекту щорічно організуються

заходи: семінари, експедиції, майстер-класи, фольклорні конкурси, свята та фестивалі, у яких беруть участь юні фольклористи поряд з досвідченими учасниками фольклорних гуртів. А це можливо стало лише за умови активної участі дорослих, які можуть виховати у юних душах паростки народного слова, мелодії, танцю, свят, обрядів. Адже як відомо народна культура живе доти, поки її вивчають і розвивають діти та молодь. Місія трансляції мистецьких традицій покладається сьогодні у першу чергу на викладача та керівника гуртка, якому потрібна відповідна підготовка. Тому було проведена велика робота з педагогами дитячих музичних шкіл, шкіл естетичного виховання, фольклорних гуртів клубних закладів, керівниками аматорських колективів, що виховують підрастаюче покоління у дусі поваги і любові до культури власного народу. Предметом вивчення стала обрядово-звичаєва сфера як ті прикмети і ознаки, за якими розпізнається народ, оскільки вона охоплює різні ділянки як суспільного, так і особистого життя кожної

окремої людини. Кожне нове покоління засвоює, застосовує, розвиває та передає далі наступному поколінню свої знання, матеріальні і духовні цінності. Спочатку вивчали те, що так чи інакше ще зустрічається в житті: спроби повернення у побут традиційних для Придніпров'я новорічних обрядодій. За цей час традиційними складовими реалізації проекту стали величальні обходи й поздоровлення (колядки і щедрівки, дитяча мелодекламація, «водіння Кози», меланкування, засівання) мешканців різних мікрорайонів міста: Таромського, Чаплі, Лоц-Кам'янки, Краснопілля, Мандриківки, Підгороднього, сел. Шевченка, Північного, виїзди в сільські райони. Ці дії спонукали і пересічних мешканців згадувати, спиратись на свою генетичну пам'ять і ставати співучасником традиційних обрядодій.

Українські майстрині вишивки біля пам'ятника Т. Шевченку у Софії в День Незалежності України.

З 2011 року у рамках авторського проекту у травні був вперше проведений фестиваль обрядів зустрічі весни, у якому взяли участь понад 400 юних фольклористів із шкіл мистецтв, музичних шкіл, клубних закладів. Весняні календарно-обрядові пісні були завжди пов'язані з певними рухами на відкритих майданчиках. Це спонукало нас проводити весняні свята у природніх умовах: на зелених галявинах парку ім. Богдана Хмельницького. Оскільки для учнів найближчими і зрозумілими є весняні хороводи у супроводі весняних обрядових пісень, нове свято назвали «Придніпровські гаївки». З 2015 року учасники проекту приступили до вивчення фольклору літнього календарного циклу. Літній календарний цикл, як і весняний, в народі завжди був заповнений хліборобськими турботами. Вже три роки у парку ім. Богдана

Хмельницького ми проводимо фольклорний фестиваль «Ой зав'ю вінки та й на всі свята!». У рамках фестивалю проводились навчання учасників плетінню вінків та конкурс в номінації «Ой зав'ю вінки!», розучування народних танців-ігор, демонстрацію обрядодій, народних танців і фольклорних пісень весняно-літнього календарного циклу, виступи народних музик. Члени об'єднання майстрів народного мистецтва Будинку мистецтв вчили молодь плести вінки, фольклористи навчали народних танців та ігор. Поряд з ними свої поради і консультації надали професійні фольклористи і культурологи, члени журі фольклорного конкурсу в рамках фестивалю.

У 2012 році ми започаткували фольклорне свято «Несу щедрівочку!» у Будинку мистецтв. На Щедрий вечір тут збираються «мешканці Мистецького кварталу» Дніпра: актори і письменники, журналісти і художники, режисери і музиканти, майстри народного мистецтва та кінематографісти. Традиційні фольклорні привітання звучать у виконанні різних колективів, дають можливість зануритись у казковий світ різдвяно-новорічної обрядовості, побажати щедрого року та довгого віку митцям міста, створити піднесений настрій. Кожен гурт прагне виконувати твори по-своєму, намагаючись зберегти регіональні особливості народної скарбниці Придніпров'я. Цікаво (і смачно!) проводяться щорічно етнографічні вечори «Щедракутя», де відвідувачі не тільки дізнаються секрети приготування традиційної української новорічної кути, а й болгарської традиційної страви - банниці. Тож маємо надію на збереження різних видів народного мистецтва у нашому краї, враховуючи і наші спільні зусилля, і бажання долучатись до спільної роботи та осмислення процесів відродження традиційної української культури. Від нас з вами залежить яким змістом ми наповнимо наш життєвий простір і чи будуть наші онуки пам'ятати традиції своїх пращурів. З метою обговорення результатів виставок, етнографічних та фольклорних експедицій і виїздів, фольклорних фестивалів постійно збираються зустрічі за «круглим столом», уже тричі проведено регіональну науково-практичну конференцію за участі культурологів, музейників і мистецтвознавців, де обговорюється актуальна тема

«Народне мистецтво в умовах сучасного міста: стан розвитку, проблеми та перспективи». Підготовка та проведення цих заходів, спілкування з відвідувачами, статті у ЗМІ, оцінки культурологів та мистецтвознавців дали нам змогу окреслити деякі проблеми та робити нові кроки в популяризації зразків народної культури для формування позитивного іміджу України в інших народів. Як відомо, в умовах євроінтеграційних процесів показником зрілості і розвиненості національної культури виступає ставлення народу до власної історичної спадщини. Актуальність цього питання очевидна і визначена у статті 2 Конвенції ЮНЕСКО про збереження нематеріальної культурної спадщини.: «...нематеріальна культурна спадщина, що передається від покоління до покоління, постійно відтворюється співтовариствами і групами залежно від середовища, що оточує їх, їх взаємодії з природою і їх історії і формує у них почуття самобутності і спадкоємності, сприяючи тим самим повазі культурної різноманітності і творчості людини». Наше життя змінилось: прискорились темпи урбанізації, міграційні процеси, через інтернет відбувається процес взаємопроникнення культур всіх народів, часто їхня уніфікація. Традиційна народна культура українців стоїть перед загрозою втрати автентики і етнічної ідентичності, розчинення у світовій маскультурі. З метою популяризації усталених різновидів декоративно-вжиткового мистецтва, традицій образної системи народних майстрів – носіїв архетипних кодів українців члени об'єднання майстрів народного мистецтва

Будинку мистецтв провели декілька виставок в інших державах (Німеччина, Польща, Болгарія, Литва, Китай). Ці виставки стали не просто формою народної дипломатії, а й сприяють формуванню позитивного іміджу України у світі. Яскравим прикладом такої роботи є співпраця з Посольством України в Республіці Болгарії в популяризації традиційної культури українців. Серед виставок, проведених на запрошення Посольства України в Республіці Болгарії: персональна виставка петриківської майстрині Галини Назаренко (2014 рік, Софія), виставка «Рушники Подніпров'я» (2015 рік, Русе, Софія, Пловдів, Бургас) та «Мережане диво витинанки» (2016 рік, Софія). Зразки народного мистецтва, обрані нами для експонування є не просто українськими візитівками нашого етнографічного регіону, але й демонструють певний взаємозв'язок традицій і місцевих стилістичних особливостей народних ремесел. Експозиції виставок та екскурсії по них дали змогу охарактеризувати окремі риси, притаманні цим видам декоративно-прикладного мистецтва нашого краю. Виставка «Рушники Подніпров'я» давала уявлення про один із головних символів України – вишитий рушник. Майстрині української вишивки продемонстрували у своїх роботах найбільш характерні для Середнього Подніпров'я мотиви, техніки, кольорову гаму. Більшість із них спирається у своїй творчості на традиційну спадщину минулого. У експозиції виставки були представлені 51 рушник, що виконані 24 майстрами. Частина цих рушників створена за власними розробками. Серед них творчі роботи майстрів Світлани Макаренко, Ольги Родкіної, Любові Мазневої, Світлани Бойченко, вишивальниць Людмили Дворниченко, Надії Жилияк, Алли Довбні. Роботи заслуженого майстра народного мистецтва України Рози Кутасевич, майстринь Тамари Кравченко та Людмили Зінченко були відшиті за зразками рушників козацької доби, в тому числі із зібрання Національного історичного музею ім. Яворницького. Виставка підтвердила, що широке розповсюдження і сьогодні в Подніпров'ї має орнаментация з рослинних форм у вигляді «дерева життя», «родового дерева», «вазону». Споконвіку вишивальниці в Україні прагнули передати пишність і красу

природи, ментальний зв'язок зі світом минулого та прагнення до майбутнього розвитку. Учасники виставки продемонстрували цю традицію. Цікаво виглядали «кумачеві» рушники, вишиті білими нитками на червоному тлі. Особливою пишністю декорування виділялися охристо-золотаві рушники, характерні для нашого козацького краю. Для створення рушників були використані різноманітні техніки вишивання: різні види гладі, рушникових швів, мережок, качалочки, низинка, хрестик, а також найбільш складні рахункові шви: вирізування, виколування, лиштва, курячий брід, солов'їні вічка тощо. Прикрасою виставки стали рушники із заповненням елементів рушниковими швами, що створює враження єдності і в той же час динамічності руху. Частина експозиції демонструвала стильну українську традицію вишивки «білим по білому». Ці рушники особливо ажурні і передають великі можливості та віртуозність майстрів Подніпров'я.

Під час перебування в Болгарії майстрині об'єднання майстрів народного мистецтва Дніпропетровського Будинку мистецтв взяли участь в церемонії підняття Державного Прапора України з нагоди святкування Дня Прапора в Посольстві України в Болгарії, в покладанні квітів до пам'ятника Т.Г.Шевченку в Софії, в зустрічах з представниками української діаспори та майстрами народних художніх промислів Болгарії. Нашими майстринями були проведені майстер-класи з вишивки, лялькарства та соломоплетіння. Відкриття виставки «Рушники Подніпров'я» у Національному етнографічному музеї Болгарської академії наук активно висвітлили засоби масової інформації Болгарії, серед яких Болгарське національне телебачення, газети «24 часа», «Утро», інформаційні агенції «Фокус», «ПІК» та інші. Колекція рушників Дніпропетровських майстринь прикрашала офіційний прийом у Посольстві України в Республіці Болгарії з нагоди Дня Незалежності України, Особливо значимою була виставка «Мережане диво витинанки», підготовлена на запрошення Посольства України в Республіці Болгарії до 25-річчя незалежності України. Вона була одним із заходів офіційної програми святкування ювілею незалежності України в Болгарії. Виставка була відкрита у Державному

етнографічному музеї Болгарської академії наук (м.Софія) і представляла різні стилі створення витинанки та різні за формою творчі роботи десяти майстрів. Був підготовлений та виданий спеціальний каталог із зразками експонованих витинанок українською і болгарською мовами. У церемонії урочистого відкриття виставки «Мережане диво витинанки» взяли участь Президент Болгарської Академії Наук Стефан Воденічаров, представники болгарських культурних кіл, української діаспори, послы іноземних держав, журналісти. Виставку відкрив Посол України в Республіці Болгарія Микола Балтажи, виступили директор Національного етнографічного музею Петко Христов, директор Будинку мистецтв з м.Дніпра Валентина Слобода, доктор мистецтвознавства Аніта Комитська, голова громадської організації «Мати-Україна» Олена Коцева. За результатами експонування учасники отримали свідоцтва про участь у виставці інституту етнографії та фольклору Болгарської Академії наук, а на ім'я мера міста за підписом Посла України був направлений лист-подяка.

Виставка «Рушники Подніпров'я» в Національному етнографічному музеї Болгарії

Виставка «Мережане диво витинанки» дала можливість познайомитися з розмаїттям авторських стилів створення витинанки. В експозиції було представлено близько 70 витинанок, створених десятима майстрами, які демонструють у своїх роботах найбільш характерні для Подніпров'я мотиви, техніку, форми. Це результат їх творчої праці протягом декількох років. Виставка стала нашим своєрідним художнім подарунком до 25-річчя незалежності України. Представлені витинанки вирізняла їх художньо-орнаментальна структура і техніки виконання. Виставка яскраво проілюструвала різні мотиви цього виду художнього ремесла: світ рослинних форм, стилізованих квітів, стародавні символи, традиції народних свят і обрядів, мотиви з людськими постатями, зображення різноманітних тварин і птахів, часто дивовижних, сюжетно-тематичні композиції до літературних творів. Найбільш яскраво локальні особливості витинанок Подніпров'я було представлено у творчому доробку члена Національної спілки майстрів народного мистецтва України Наталії Авдеєнко. У своїх творах майстриня з творчої родини витинанкарів у третьому поколінні дотримується давніх традицій, притаманних петриківській витинанці. Наталія Авдеєнко демонструє складені витинанки – масштабні художньо довершені твори, орнамент яких утворений з окремих елементів, гармонійно поєднаних між собою і складених в одне ціле. Основний символ її творів – «Дерево життя», представлені також рослинно-квіткові традиційні композиції: «килимко», «гілка», «рушник», «букет». Більшість робіт – симетричні, виконані в кількох кольорах. Традиційний набір елементів, що стилізовано відображають природу (квіти, листя, пуп'янки, гілки, плоди, птахи) у їх різноманітному поєднанні дають безмежне багатство симетричних композицій та візерунків. Майстер досконало володіє технікою, вивчає та відтворює традиційні мотиви Петриківки, вносить нові елементи, надає їм сучасного звучання. Творчий доробок професійного художника Андрія Пушкарьова є прикладом іншого шляху розвитку витинанки. Майстер не зупиняється на здобутках народної витинанки,

поєднуючи витинання з аплікацією, графікою. Він іноді фарбує папір, тонує, як у графічному мистецтві, восковими пастелями. Окрім технологічних інновацій, художник експериментує з композиціями. Образи його витинанок – ангели, козаки, жінки-берегині, коні. Для робіт А. Пушкарьова характерні лаконізм, стримана стилізація, чітка контурно-силуетна форма, асиметричний характер, ритм дрібних штрихів, обмежена кольорова гама. У представлених роботах члена Національної спілки майстрів народного мистецтва України Юлії Датченко рослинні мотиви виступають у поєднанні з антропоморфними та зооморфними. У декоративних панно, витятих майстром, елементи розміщуються здебільшого симетрично, часто зустрічаються фігури людей, тварин, птахів обабіч стилізованого дерева, квітки. Витинанки Ю. Датченко наділені змістом, відрізняються особливою емоційністю, гармонією врівноваження орнаментальних мотивів. Особливою ажурністю і чітким графічним малюнком відрізняються роботи майстра Ольги Іващенко. Вона представляє тонкі, вишукані ілюстрації народних свят і поетичних творів Т. Г. Шевченка. Автор вміло поєднала візуальне бачення невмирущої спадщини Великого Кобзаря з технікою традиційної одинарної (створеної з одного аркушу паперу) витинанки. В оздобленні панно до Великодня – циклі «Великодні яєць» – яскраво відобразила традиційні для українців свята народного календаря, зв'язок з народними віруваннями і переказами. Образна орнаментально-символічна мова характерна для творів молодого майстра, члена Національної спілки майстрів народного мистецтва України і Національної спілки художників України Дмитра Короля. Майстер працює як у традиційній одноколірній витинанці, так і в багатоколірній. Витинанки Д. Короля приваблюють філософською глибиною, поєднанням силуетів і мережаних елементів. Він вміло використовує для створення своїх унікальних робіт старовинні символи, елементи народної культури, звертається до ментальної пам'яті українського народу, повертаючи нас до джерел національної духовності. Роботи членів об'єднання майстрів народного мистецтва експонувались у

2016 році також в Німеччині: майстрині петриківського розпису Вікторія Тимошенко та Валентина Хоменко організували свою родинну виставку з промовистою назвою «Бережи, Боже, Україну!» в столиці Німеччини – Берліні. Виставка була представлена у рамках святкування Дня Прапора та Дня незалежності України на Темпельхофі – одному із найулюбленіших місць відпочинку берлінців. Відвідувачі познайомились з мистецтвом всесвітньовідомого петриківського розпису, квітка якого розквітла на папері, дерев'яних виробах, склі. Майстрині провели майстер-класи, розписували руки та обличчя всіх бажаючих. На святі був присутній посол України в Німеччині Андрій Мельник, представники діаспори, центральної спілки українців в Німеччині. Роботи членів об'єднання майстрів народного мистецтва експонувались також в Польщі: у 2016 році майстрині Світлана Макаренко і Валентина Передерій, а у 2017 році Наталія Лавринець, Анна Поджаренко, Валентина Передерій та Ірина Пяшинцева презентували свої роботи на Ягелонському міжнародному ярмарку народних ремесел у Любліні. Нещодавно майстриня петриківського розпису з об'єднання майстрів народного мистецтва Будинку мистецтв Дніпра Вікторія Тимошенко

мала честь представляти Україну в Китаї. Вона створила унікальну композицію на стіні в українському павільйоні, який знаходиться у Центрі ділових та культурних міжнародних відносин. Для роботи було підготовлено велике біле полотно, яке більше нагадує стіну в українській хаті. Закінчену роботу презентували на церемонії відкриття українського павільйону, де виступили представники китайського Міжнародного центру, а також Генеральний консул України в Шанхаї Дмитро Пономаренко. Вікторія Тимошенко провела майстер-класи в Шанхаї і Нінбо, у яких брали участь як китайці, так і вихідці з України. Кожен народ є творцем національної і співтворцем світової культури. Активна виставкова діяльність зразків народної культури в інших державах є промоцією українського культурного продукту, збагаченням інформації про Україну, частиною народної дипломатії, сприяє формуванню позитивного іміджу України в світі.

*Слобода Валентина,
мистецтвознавець,
директор Дніпровського
Будинку мистецтв*

Рецепти *української* кухні

М'ясний хлібець

Інгредієнти:

м'ясний фарш - 500 г,
яйця - 2 шт.,
часник - 2 зубці,
сушений базилік - 0,5 ч. ложки,
сушений чебрець - 0,5 ч. ложки,
сушений орегано - 0,5 ч. ложки,
зелений горошок (заморожений) - 200 г,
сіль і мелений перець - за смаком.

Спосіб приготування

У фарш додайте яйця, часник, спеції, сіль, перець, вимісіть. Додайте горошок, перемішайте. У прямокутну форму викладіть фарш і запікайте при температурі 220 °С 30-40 хвилин. Готовність страви легко перевірити, проткнувши хлібець ножем – якщо сік виділяється прозорий, значить страва готова, якщо рожевий – ще не пропеклася.

Державне агентство
лісових ресурсів України
<http://dklg.kmu.gov.ua>

Акція
**Майбутнє
лєсу
у твоїх
руках!**

Візьми участь в акції – посади своє дерево!

● ШВИДКО

● ЗРУЧНО

● ПРЯМО
В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію МІСТ з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

● ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ

В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:

В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів

- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

Marketing and design by imaginestudio.com

Заснований 2005 року поштово-логістичний оператор України, ТЗОВ «Торговий Дім «Міст Експрес» є одним з лідерів у сегменті доставки відправлень «до рук» Одержувача. Підприємство належить до поштово-логістичної групи «Meest Group», яка сягає своїм корінням міжнародної корпорації МІСТ (Meest Corporation Inc., Торонто, Канада).

У кожному обласному центрі України та у великих містах діють склади компанії з технологією он-лайн реєстрації усіх процесів: приймання на склад, видача на доставку чи видача відправлень клієнту на складі. Компанія обслуговує понад 100 власних підрозділів, активно розбудовує мережу агентських пунктів прийому-видачі відправлень на території України. Володіє найбільшим серед експрес-перевізників власним флотом транспорту, який нині становить понад 300 одиниць, а понад 500 одиниць транспорту виконує доставку за контрактом.

Основна продукція/послуги компанії: доставка відправлень між відділеннями («склад-склад»); доставка відправлень від Замовника «до дверей» Одержувача («від дверей до дверей»); адресна розсилка кореспонденції (рахунків, договорів, періодичних видань, POS матеріалів) у поштову скриньку чи безпосередньо «до рук» Одержувача; доставка товарів дистанційної торгівлі (інтернет-магазинів, телемагазинів, компаній, що торгують за каталогом, MLM-компаній).

